

**Strategia Rozwiązywania Problemów
Społecznych w Gminie Kołaczyce
na lata 2021-2026**

Kołaczyce, 2021 r.

Spis treści

Wstęp	3
ROZDZIAŁ I	I
MERYTORYCZNE OPRACOWANIE	8
STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	8
1.1. Podstawa prawna Strategii	4
1.1.1. Dokumenty krajowe	4
1.1.2. Dokumenty regionalne i lokalne	5
ROZDZIAŁ II	6
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE	6
2.1. Charakterystyka Gminy	6
2.1.1. Położenie	6
2.1.2. Struktura demograficzna	8
2.1.3. Rynek pracy i bezrobocie	12
2.1.4. Infrastruktura mieszkaniowa	12
2.1.5. Oświata	12
2.1.6. Opieka zdrowotna	13
2.1.7. Kultura i sztuka	13
2.1.7.1 Gminny Ośrodek Kultury w Kołaczycach	14
2.1.7.2 Gminna Biblioteka Publiczna w Kołaczycach	16
2.1.7.3 Organizacje pozarządowe	16
2.1.7.4 Współpraca międzynarodowa	17
2.1.8 Sport i rekreacja	17
2.1.9 Pomoc społeczna	18
2.1.10 Bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe	21
2.2. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej	23
2.2.1. Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez GOPS	24
2.2.2. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Kołaczyce. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej	29
2.2.2.1. Ubóstwo	31
2.2.2.2. Bezrobocie	33
2.2.2.3. Niepełnosprawność	34
2.2.2.4. Długotrwała lub ciężka choroba	36
2.2.2.5. Bezradność opiekuńczo- wychowawcza	37
2.2.2.6. Uzależnienia	41
2.2.2.7. Przemoc w rodzinie	44
2.2.2.8. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne	49
2.2.2.9. Świadczenia rodzinne i opiekuńcze	51
2.3. Podsumowanie części diagnostycznej	53

2.3.1. Analiza SWOT	53
ROZDZIAŁ	III
STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KOŁACZYCE NA LATA 2021-2026	56
3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym Strategią	56
3.2. Realizacja strategii	59
3.2.1. Cele i kierunki działań	59
3.2.2. Monitoring i ewaluacja	69
3.2.3. Źródła finansowania	71

Wstęp

Politykę społeczną najczęściej definiuje się, jako "działalność państwa, podmiotów samorządowych i pozarządowych organizacji zmierzająca do kształtowania odpowiednich warunków pracy i bytu, pożądanych struktur społecznych oraz stosunków społeczno-kulturowych, w których przy aktywności ludzi będzie możliwe zaspokojenie potrzeb społeczeństwa na poziomie możliwym w danym okresie"¹. Definicja ta wskazuje na główny cel polityki społecznej państwa - utrzymywanie rozwoju społecznego i gospodarczego.

Podstawowym dokumentem planistycznym w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Jest to dokument określający najważniejsze kierunki interwencji w stosunku do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy i wskazujący priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla ich realizacji. Opracowanie Strategii jest punktem wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja ma przyczynić się do rozwiązywania problemów społecznych oraz wyrównania szans społecznych mieszkańców gminy.

Artykuł 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Z kolei art. 16b wyżej wymienionej Ustawy określa kluczowe elementy, które powinna zawierać strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie. Dokument ten powinien składać się w szczególności z:

1. diagnozy sytuacji społecznej gminy,
2. prognozy zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenia:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Niniejsza Strategia została opracowana dla gminy Kołaczyce na lata 2021-2026.

¹ K. Loranty, *Bezpieczeństwo społeczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2004, s. 98.

ROZDZIAŁ I

MERYTORYCZNE OPRACOWANIE

STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1.1. Podstawa prawna Strategii

Opracowanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z artykułu 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, który nakłada na gminę ten obowiązek.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Kołaczyce na lata 2021-2026 jest zgodna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej opracowanymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Poniżej zaprezentowano spis podstawowych dokumentów strategicznych stanowiących podstawę i punkt odniesienia do powstania niniejszej Strategii.

1.1.1. Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Kołaczyce na lata 2021-2026 uwzględnia zapisy dokumentów krajowych, w szczególności:

- Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju - Polska 2030,
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030,
- Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu,
- Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego.

1.1.2. Dokumenty regionalne i lokalne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Kołaczyce na lata 2021-2026 uwzględnia zapisy dokumentów regionalnych i lokalnych, takich jak:

- Strategia Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2030,
- Strategia Rozwoju Powiatu Jasielskiego na lata 2016-2022;
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na 2021 rok;
- Gminny Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w gminie Kołaczyce na lata 2018-2023;
- Gminny Program Wspierania Rodziny w gminie Kołaczyce na lata 2021-2023.

ROZDZIAŁ II

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

2.1. Charakterystyka Gminy

2.1.1. Położenie

Gmina Kołaczyce to gmina położona w północno - wschodniej części powiatu jasielskiego, na zachodnim krańcu województwa podkarpackiego.

W skład gminy wchodzi 8 miejscowości: Kołaczyce, Bieździedza, Bieździadka, Krajowice, Lublica, Nawsie Kołaczyckie, Sieklówka, Sowina.

Gmina oddalona jest około 11 km od najbliższego większego miasta - Jasła. Sąsiaduje od północy z gminą Brzostek, od północnego - wschodu z gminą Frysztak, od południowego - wschodu z gminą Jasło, a od zachodu z gminą Brzyska. Stroną, która daje Kołaczycom przewagę w regionie jest dobra lokalizacja ze względu na położenie wzdłuż drogi Jasło - Rzeszów. Gmina zajmuje powierzchnię 61,15 km².

Gmina ma charakter miejsko-wiejski. Większą część terenu gminy stanowią tereny rolne (61%) i użytki leśne (32%). Pozostały teren pokryty jest zabudową mieszkalno-gospodarczą (7%).

Kołaczyce oraz inne miejscowości gminy położone są na terenie tzw. Dołów Jasielsko - Sanockich, stanowiących śródgórską, rozległą kotlinę, rozdzielającą piętrzące się na południu Karpaty, na tym odcinku Beskid Niski, od ciągnącego się na północy Pogórza Ciężkowicko - Strzyżowskiego. Całe Karpaty i Pogórze, jak również Doły Jasielsko - Sanockie, zbudowane są z fliszu karpackiego. Stanowią go na przemian ułożone piaskowce ciężkowickie, łupki i margle krzemionkowe.

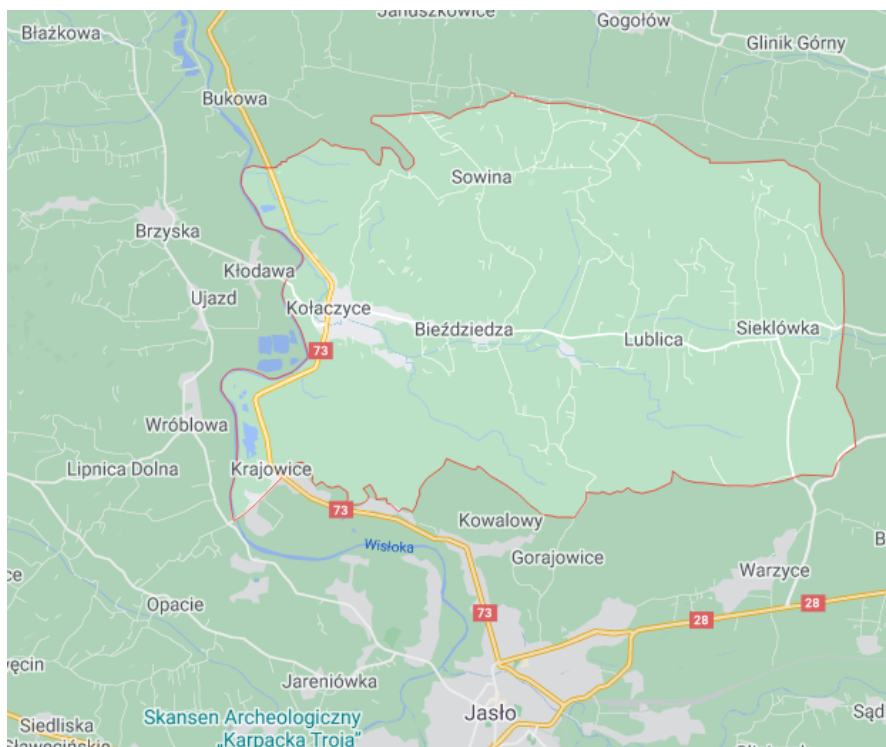
Gleby występujące na terenie gminy zaliczane są od II do V klasy bionitacyjnej. Na większym obszarze przeważają gleby gliniasto - iglaste. Najurodzajniejsze spotkać można w dolinach, są to nadrzeczne mady. Występują tu również gleby torfiaste, będące pozostałością polodowcowych, licznych kiedyś na terenie Dołów Jasielsko - Sanockich jezior.

Przez gminę przepływa Wisłoka, będąca dopływem Wisły. Źródło posiada w wododziałowym paśmie Beskidu Niskiego, powyżej wioski Radocyna. Od Kołaczyc, wody Wisłoki płyną w kierunku północnym, w stronę Pilzna, Mielca, a następnie poniżej Gawłuszowic wpływają do Wisły.

Świat roślin i zwierząt jest uboższy niż na południu w Beskidzie Niskim, powodem tego są mniejsze kompleksy leśne. Istniejące niewielkie lasy i zagajniki są resztkami po dawnych lasach porastających Doły Jasielsko - Sanockie.

Największym kompleksem leśnym w okolicach gminy jest pogórzański masyw Wzgórz Warzyckich. W poszyciu lasów można spotkać iwę, jarzębinę, dziki bez, kalinę i leszczynę. Wierzba łoża występuje w dolinach rzek i potoków, dodając uroku rozległym krajobrazom. Można również spotkać olchę, która porasta podmokłe tereny. W lasach, zagajnikach, a nawet na łąkach spotkać można sarny, zające. Żyją tutaj też kuny, łasice, wiewiórki, popielice, piżmowce, z ptaków drapieżnych: jastrzębie, kanie, sowy. W zagajnikach bytuje drobne ptactwo: drozdy, szpaki, dzikie gołębie, kukułki, sroki, wrony, gawrony i drobne ptactwo spotykane na całym Pogórzu. Na terenach podmokłych w pobliżu wsi gnieźdzą się bociany, nad rzeką czajki, dzikie kaczki. Bogaty jest również świat owadów, motyli i chrząszczy.

Rycina 1. Mapa gminy Kołaczyce

2.1.2. Struktura demograficzna

Gmina Kołaczyce liczy 8 711 mieszkańców, z czego 49,73% stanowią kobiety, a 50,27% mężczyźni. Najwięcej osób zamieszkuje miejscowości: Nawsie Kołaczyckie (1 593 mieszkańców), Bieździedza (1 470 osób), Kołaczyce (1 388 osób) i Bieździadka (1 328 osób).

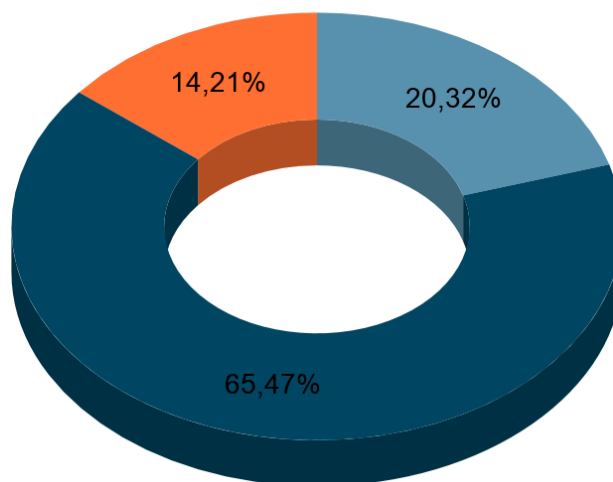
Tabela 1. Ludność gminy Kołaczyce wg miejscowości.²

Miejscowość	Liczba mieszkańców
Bieździedza	1 470
Bieździadka	1 328
Kołaczyce	1 388
Krajowice	412
Lublica	587
Nawsie Kołaczyckie	1 593
Sieklówka	1 004
Sowina	929
RAZEM	8 711

Najliczniejszą grupę mieszkańców stanowią osoby w wieku produkcyjnym - jest ich 65,47%. Drugą pod względem liczebności grupę stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym (20,32%), zaś najmniej liczną osoby w wieku poprodukcyjnym - 14,21%. Dane te wskazują, że ludność zamieszkująca gminę jest dość młodą społecznością.

² Stan na dzień 31.12.2020 r.

Wykres 1. Ludność gminy Kołaczyce wg grup ekonomicznych.³

● przedprodukcyjny ● produkcyjny ● poprodukcyjny

Dane przedstawione w tabeli poniżej odnoszą się do struktury przyrostu naturalnego w gminie Kołaczyce. W 2020 roku w gminie urodziło się 81 dzieci. W tym samym okresie zanotowano 101 zgonów. Przyrost naturalny w gminie na dzień 31.12.2020 był ujemny i wynosił -20.

Tabela 2. Struktura przyrostu naturalnego w gminie w 2020 r.

Urodzenia	81
Zgony	101
Przyrost naturalny	-20

³ Stan na dzień 31.12.2020 r.

2.1.3. Rynek pracy i bezrobocie

Problem bezrobocia w gminie Kołaczyce w ostatnich trzech latach wzrasta. W 2018 roku w gminie było zarejestrowanych ogółem 455 osób bezrobotnych (w tym 290 kobiet i 165 mężczyzn). W 2019 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych nieznacznie spadła (ogółem 437 osób, w tym 261 kobiet i 176 mężczyzn), natomiast w 2020 roku znacznie wzrosła - ogółem 527 osób, w tym 318 kobiet i 209 mężczyzn. Największą grupę osób bezrobotnych stanowią osoby do 30 roku życia, następnie mieszkańcy powyżej 50 roku życia oraz osoby młode do 25 roku życia. Znaczną część zarejestrowanych osób bezrobotnych stanowią osoby długotrwale pozostające bez pracy: 2018 - 254 osoby, 2019 - 244 osoby, 2020 - 319 osób.

Tabela 3. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w gminie Kołaczyce w latach 2018-2020⁴.

	2018	2019	2020
Ogółem	455	437	527
Kobiety	290	261	318
Mężczyźni	165	176	209
do 25 roku życia	84	69	94
do 30 roku życia	132	129	168
powyżej 50 roku życia	93	90	96
długotrwale bezrobotni	254	244	319

⁴ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Osoby bezrobotne z terenu gminy Kołaczyce mogą uzyskać pomoc w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kołaczycach oraz w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jaśle.

2.1.4. Infrastruktura mieszkaniowa

Według danych GUS w 2018 roku liczba mieszkań w gminie Kołaczyce wynosiła ogółem 2 257, w tym 399 w miastach i 1 858 na wsi. Natomiast w roku 2019 liczba mieszkań zwiększyła się do 2 280 ogółem, w tym 403 w miastach i 1 877 na wsi. W 2018 roku gmina wyposażona była w 252,3 mieszkania na 1000 mieszkańców, natomiast w roku 2019 było to 255,3 mieszkania.

Tabela 4. Zasoby mieszkaniowe w gminie Kołaczyce w latach 2018-2020⁵.

	2018	2019	2020
Liczba mieszkań ogółem	2 257	2 280	b.d
Liczba mieszkań w miastach	399	403	b.d
Liczba mieszkań na wsi	1 858	1 877	b.d
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	91,0	91,5	b.d
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (m ²)	23,0	23,4	b.d
Mieszkania na 1000 mieszkańców	252,3	255,3	b.d

Z danych GUS wynika, że w 2018 roku liczba mieszkań komunalnych będących w zasobach gminy wynosiła 6, o łącznej powierzchni użytkowej 363 m². Brak danych dotyczących roku 2019 i 2020. W latach 2018 i 2019 gmina posiadała dwa lokale socjalne.

Tabela 5. Komunalne zasoby mieszkaniowe w gminie Kołaczyce w latach 2018-2020⁶.

	2018	2019	2020
Liczba mieszkań ogółem	6	b.d	b.d

⁵ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

⁶ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Powierzchnia użytkowa mieszkań (m2)	363	b.d	b.d
Liczba lokali socjalnych	2	2	b.d
Powierzchnia użytkowa lokali (m2)	108	125	b.d

2.1.5. Oświata

Placówki oświatowe w gminie Kołaczyce zapewniają dzieciom możliwość kształcenia na różnych etapach rozwoju. W gminie funkcjonują dwie publiczne szkoły podstawowe, cztery zespoły szkół społecznych, gminne przedszkole oraz liceum ogólnokształcące. W roku szkolnym 2019/2020 w szkołach podstawowych na terenie gminy uczyło się 712 dzieci, w klasach gimnazjalnych (ostatni rocznik) - 99 uczniów, natomiast w liceum ogólnokształcącym - 293 uczniów. W 2019 roku na terenie gminy funkcjonowało łącznie 6 przedszkoli (wraz z oddziałami przedszkolnymi w szkołach), do których uczęszczało łącznie 235 dzieci⁷.

Na terenie gminy od 2019 roku funkcjonuje Uniwersytet Dziecięcy "UniKids". W pierwszej edycji Uniwersytetu Dziecięcego wzięło udział 85 dzieci w wieku od 5 do 10 lat. W ramach zajęć uniwersyteckich dwa razy w miesiącu odbywają się wykłady, a także organizowane są wyjazdy i wycieczki edukacyjne. Partnerem przedsięwzięcia jest Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Krośnie.

W gminie nie funkcjonują żłobki i kluby dziecięce. Dzieci do lat 3 oraz dzieci starsze (w okresie przerw świątecznych, ferii zimowych i wakacji) zostają pod opieką rodziny lub prywatnych opiekunek.

Na terenie gminy nie funkcjonuje również żadna placówka pełniąca funkcję świetlicy dla dzieci.

Dane szczegółowe na temat placówek oświatowych działających w gminie przedstawia tabela nr 6.

⁷ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 6. Placówki oświatowe w gminie Kołaczyce.

Lp.	Nazwa placówki	Adres	Organ prowadzący
1.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Kołaczycach	ul. Szkolna 7, 38-213 Kołaczyce	Gmina Kołaczyce
2.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Bieździedzy	Bieździedza 98, 38-214 Bieździedza	Gmina Kołaczyce
3.	Zespół Szkół Społecznych im. Marii i Lecha Kaczyńskich w Sieklówce	Sieklówka 173, 38-214 Bieździedza	Stowarzyszenie Edukacyjno-Regionalne "Wspólna Szkoła - Wspólna Sprawa" w Sieklówce
4.	Zespół Szkół Społecznych w Lublicy	Lublica 79, 38-213 Kołaczyce	Stowarzyszenie Edukacyjne "Nasza Szkoła" w Lublicy
5.	Zespół Szkół Społecznych w Krajowicach	Krajowice 33, 38-211 Jasło 4,	Stowarzyszenie Edukacyjno-Regionalne "RAZEM" w Krajowicach
6.	Zespół Szkół Społecznych Im. Jana Pawła II w Sowinie	Sowina 1, 38 - 213 Kołaczyce	Stowarzyszenie Edukacyjno-Regionalne "Nasza Szkoła - Wspólne Dobro" w Sowinie
7.	Gminne Przedszkole w Kołaczycach	ul. Rynek 13, 38-213 Kołaczyce	Gmina Kołaczyce
8.	Liceum Ogólnokształcące im. Marii Skłodowskiej - Curie w Kołaczycach	Al. Jana Pawła II 3, 38-213 Kołaczyce	Starostwo Powiatowe w Jaśle

2.1.6. Opieka zdrowotna

Na terenie gminy Kołaczyce funkcjonują 3 przychodnie, w tym dwie podległe samorządowi terytorialnemu. Ze specjalistycznej opieki zdrowotnej mieszkańcy gminy Kołaczyce mogą skorzystać w Szpitalu Specjalistycznym w Jaśle. Ponadto w gminie funkcjonują 3 apteki i jeden punkt apteczny.

2.1.7. Kultura i sztuka

W gminie Kołaczyce głównymi inicjatorami wydarzeń kulturalnych są:

- Gminny Ośrodek Kultury w Kołaczycach z/s w Bieździedzy,
- Dom Kultury w Kołaczycach,

- Dom Ludowy w Nawsiu Kołaczyckim,
- Dom Ludowy w Bieździedzy,
- Dom Ludowy w Bieździadce,
- Dom Ludowy w Sowinie,
- Dom Strażaka w Lublicy,
- Dom Strażaka w Sieklówce,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Kołaczycach,
- Izba Muzealna w Kołaczycach,
- Stadion sportowy w Kołaczycach,
- Stadion sportowy w Bieździadce,
- kompleks boisk sportowych „Moje Boisko Orlik 2012” w Kołaczycach.

2.1.7.1 Gminny Ośrodek Kultury w Kołaczycach

Najważniejszą instytucją kultury na terenie Kołaczyc jest Gminny Ośrodek Kultury, którego głównym zadaniem jest animacja środowiska lokalnego i edukacja kulturalna. Działalność Ośrodka ma na celu dotarcie do jak największej liczby odbiorców, angażując mieszkańców do aktywnego uczestnictwa w kulturze. W skład Ośrodka wchodzi świetlice wiejskie (kluby młodzieżowe - dziecięce) znajdujące się w domach ludowych i budynku szkoły na terenie gminy Kołaczyce tj. w Kołaczycach, Nawsiu Kołaczyckim, Bieździedzy, Sowinie, Bieździadce, Lublicy, Sieklówce i Krajowicach.

Podstawowymi celami Ośrodka są: rozwijanie i zaspokajanie potrzeb kulturalnych mieszkańców gminy, upowszechnianie i promocja kultury lokalnej w kraju i za granicą, wzbogacanie dorobku kultury Ziemi Kołaczyckiej, edukacja kulturalna mieszkańców oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży opieki i wychowania zgodnie z art.24 p.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Do podstawowych zadań Gminnego Ośrodka Kultury należą w szczególności:

- edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę,
- rozbudzenie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych,
- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego, jak również krzewienie folkloru i rękodzieła ludowego,

- rozwijanie zainteresowań i potrzeb kulturalnych mieszkańców w oparciu o zespoły artystyczne i koła zainteresowań,
- działanie w celu integracji społeczności lokalnej poprzez tworzenie warunków do kultywowania i rozwijania narodowych, regionalnych i środowiskowych wartości kulturalnych,
- organizowanie spektakli, festiwali, koncertów, wystaw, odczytów, imprez artystycznych i rozrywkowo-rekreacyjnych,
- prowadzenie działalności instruktażowo-metodycznej,
- zabezpieczenie warunków aktywnego uczestnictwa w tworzeniu i upowszechnianiu amatorskiego ruchu artystycznego,
- pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań u dzieci i młodzieży,
- koordynacja działalności na terenie gminy w zakresie organizacji imprez kulturalnych,
- opieka nad działalnością amatorskich zespołów ludowych,
- współdziałanie z instytucjami, organizacjami, stowarzyszeniami o podobnych celach i zadaniach w gminie, powiecie, w kraju i za granicą,
- prowadzenie wypożyczalni sprzętu technicznego i innych,
- prowadzenie działalności wydawniczej i promocyjnej,
- organizowanie różnorodnych kursów i szkoleń.

W tym celu prowadzona jest wielokierunkowa działalność, wśród której znaleźć można zajęcia artystyczne oraz cykle warsztatowe, które są skierowane do dzieci, młodzieży oraz dorosłych. Stałymi formami działalności Gminnego Ośrodka Kultury są zajęcia tj.: kółko plastyczne, kółko szachowe, kółko komputerowe, kółko garncarskie, kółko tańca towarzyskiego z elementami tańca nowoczesnego i aerobiku. Poza stałymi formami działalności Gminny Ośrodek Kultury organizuje również imprezy plenerowe m.in. imprezy kulturalno-rozrywkowe i sportowo-rekreacyjne.

Dodatkowo Gminny Ośrodek Kultury w Kołaczycach opiera swoją działalność na stałej współpracy, która polega na wspólnej organizacji różnego rodzaju imprez, kultywujących tradycje regionalne, m.in. festyny, biesiady, imprezy okolicznościowe (np. zapusty, dzień seniora). Przez udział w takich imprezach przekazują młodszemu pokoleniu

prawdy historyczne związane z kulturą i regionem. Gminny Ośrodek Kultury w Kołaczycach współpracuje czynnie z organizacjami pozarządowymi funkcjonującymi na terenie gminy.

2.1.7.2 Gminna Biblioteka Publiczna w Kołaczycach

Jedną z powszechnych form uczestnictwa w kulturze jest czytelnictwo. Na terenie gminy Kołaczyce działa Gminna Biblioteka Publiczna w Kołaczycach. Biblioteka Publiczna w Kołaczycach promuje czytanie książek m.in. poprzez uczestnictwo w programie "Cała Polska Czyta Dzieciom", organizację spotkań z autorami, pisarzami i poetami. W 2010 roku w bibliotece znajdowało się 27 513 woluminów i ciągle uzupełniane są o kolejne nowości. W bibliotece oprócz księgozbioru i czasopism znajduje się profesjonalny sprzęt komputerowy z bezpłatnym dostępem do internetu, z którego mogą korzystać zainteresowani czytelnicy.

Główne cele jej funkcjonowania to przede wszystkim zaspokajanie i rozwijanie potrzeb czytelniczych społeczeństwa, wspomaganie systemu edukacji i wychowania oraz upowszechnianie wiedzy i informacji. Ponadto biblioteka ma za zadanie: gromadzenie i opracowywanie materiałów bibliotecznych ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu, obsługę czytelników poprzez udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu i wypożyczanie na zewnątrz, popularyzację książek i czytelnictwa, kierowanie doborem materiałów w bibliotece, współpracę i pomoc placówkom upowszechniania kultury, w przygotowaniu i realizacji przedsięwzięć związanych z zaspokajaniem oświatowych i kulturowych potrzeb społeczeństwa, tworzenie i udostępnianie baz katalogowych oraz prowadzenie działalności bibliograficznej, edukacyjnej i popularyzatorskiej, a także współpracę z innymi instytucjami kultury.

2.1.7.3 Organizacje pozarządowe

Na terenie gminy Kołaczyce działają organizacje pozarządowe, skupiające swoją działalność w obszarze kultury, sztuki, muzyki, rzemiosła (Koło Gospodyń Wiejskich w Sieklówce, Koło Gospodyń Wiejskich "Sowinianki" w Sowinie, Koło Gospodyń Wiejskich w Bieździadce, Koło Gospodyń Wiejskich w Bieździedzy, Koło Gospodyń Wiejskich „Nawsianki” w Nawsiu Kołaczyckim, Koło Gospodyń Wiejskich w Lublicy, Chór „Zorza” w Kołaczycach), nauki i edukacji (Stowarzyszenie Edukacyjno - Regionalne „RAZEM” w Krajowicach, Stowarzyszenie Edukacyjne „Nasza Szkoła” w Lublicy, Stowarzyszenie

Edukacyjno – Regionalne „Wspólna Szkoła – Wspólna Sprawa” w Sieklówce, Stowarzyszenie Edukacyjno – Regionalne „Nasza Szkoła – Wspólne Dobro” w Sowinie) sportu (Miejski Klub Sportowy „Ostoja” w Kołaczycach, Ludowy Klub Sportowy „Orzeł – Bieździedza”), bezpieczeństwa publicznego (Ochotnicza Straż Pożarna w Bieździadka – Wieś, Ochotnicza Straż Pożarna w Bieździadka – Góry, Ochotnicza Straż Pożarna w Bieździedzy, KSRG Ochotnicza Straż Pożarna w Kołaczycach, Ochotnicza Straż Pożarna w Lublicy, Ochotnicza Straż Pożarna w Nawsiu Kołaczyckim, KSRG Ochotnicza Straż Pożarna w Sieklówce i Ochotnicza Straż Pożarna w Sowinie) oraz wiele innych (Stowarzyszenie pn. Lokalna Grupa Działania „Nowa Galicja”, Stowarzyszenie Miłośników Kołaczyc w Kołaczycach, Podkarpackie Stowarzyszenie na Rzecz Bezrobotnych, ZHP, Chorągiew Podkarpacka, Hufiec Jasło, 307 KGDH „Wilki” im. Andrzeja Małkowskiego w Kołaczycach).

2.1.7.4 Współpraca międzynarodowa

Gmina Kołaczyce angażuje się w działania mające na celu szeroko rozumianą współpracę międzynarodową. Władze Gminy Kołaczyce podpisały umowy partnerskie z trzema gminami: pierwsza z nich to ukraińska gmina Iwano-Frankowe, druga to słowacka gmina Zborov, a trzecia to węgierska gmina Ricse.

Współpraca opiera się na organizowaniu imprez kulturalnych, sportowych, artystycznych z udziałem przedstawicieli z gmin partnerskich.

2.1.8 Sport i rekreacja

W gminie Kołaczyce najpopularniejszą dyscypliną sportową jest piłka nożna, z którą związane są trzy kluby sportowe: OSTOJA Kołaczyce, ORZEŁ Bieździedza i Uczniowski Klub Sportowy "Licek".

Infrastrukturę sportową tworzą kompleks sportowy „Orlik 2012”, stadion „OSTOJA” w Kołaczycach i stadion „Orzeł” w Bieździadce oraz pomniejsze boiska w innych miejscowościach.

W celu zachęcenia lokalnej społeczności, zwłaszcza dzieci i młodzieży do uprawiania sportu, w gminie Kołaczyce są organizowane różne turnieje sportowe, takie jak m.in: Turniej Piłkarski Dzikich Drużyn, Memoriał śp. Adriana Kołeczka, „Licealiada” w tenisie stołowym, Halowy Turniej Piłki Nożnej, Gminny Turniej Piłki Siatkowej w Kołaczycach, Turniej

Szachowy – Bieździadka, Gminny Turniej Bilardowy, Gminny Turniej Tenisa Stołowego Lublica.

Gmina Kołaczyce posiada dobre warunki do rozwoju turystyki. Czyste środowisko naturalne, bogactwo fauny i flory przyciąga turystów. Przez teren gminy Kołaczyce przebiega malowniczy żółty szlak turystyczny: Gogołów – wzgórze 454 m (Dział) – Sowina – Bieździedza – Nawsie Kołaczyckie – Kołaczyce – Kłodawa – Ujazd – Liwocz (562 m). Ten odcinek, to fragment długiego szlaku (ponad 120 km) biegnącego przez Pogórze Karpackie (Ciężkowickie, Strzyżowskie i Dynowskie) nazywanego "Szlakiem Trzech Pogórzy". Kolejnymi szlakami przebiegającymi przez gminę są międzygminny spacerowy szlak turystyczny Świącany - Przybówka (55 km) oraz szlak turystyczny biegnący przez Kołaczyce – Gogołów – Bardo.

Agroturystyka w Gminie Kołaczyce związana jest ze Stajnią Galicja w Bieździedzy, która organizuje rajdy konne, naukę jazdy, kuligi, a także imprezy okolicznościowe. Jest to miejsce atrakcyjne zarówno dla turystów, jak również dla mieszkańców.

2.1.9 Pomoc społeczna

W gminie Kołaczyce w zakresie pomocy społecznej działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Kołaczycach. Celami pomocy społecznej realizowanym przez Ośrodek są umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, a także wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokajania niezbędnych potrzeb i umożliwianie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ponadto, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje działania zmierzające do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Pomoc społeczna w szczególności polega na przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń, pracy socjalnej, prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej, analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy socjalnej, realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych, a także rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Ośrodek realizuje zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym, zadania własne gminy, zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, realizowane przez gminę zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

Do zadań własnych GOPS o charakterze obowiązkowym należą:

- opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej,
- udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia,
- przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego,
- opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- praca socjalna,
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych,

- tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną,
- dożywianie dzieci,
- sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Do zadań własnych GOPS należą:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

W zakresie zadań zleconych z ramienia administracji rządowej, GOPS może realizować następujące zadania:

- organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłęską żywiołową lub ekologiczną,
- prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Organizując pomoc społeczną, Ośrodek współpracuje w tym zakresie z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej i odrębnych przepisach, w celu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej.

2.1.10 Bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe

Bezpieczeństwo publiczne to ogół instrumentów służących ochronie ludności przed incydentami zakłócającymi funkcjonowanie obywateli w społeczeństwie zgodne z przyjętymi normami prawno-obyczajowymi.

Nad bezpieczeństwem ludzi oraz utrzymaniem porządku publicznego czuwają funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji. W Kołaczycach zlokalizowany jest Posterunek Policji.

W latach 2018-2020 w gminie Kołaczyce najczęściej dochodziło do kradzieży z włamaniem oraz kradzieży i uszkodzenia mienia. Warto zwrócić uwagę na występowanie fizycznego i psychicznego znęcania się nad rodziną. W 2018 roku wystąpiły 4 takie zdarzenia, w 2019 - 2, natomiast w 2020 roku tylko jedno.

Tabela 7. Przepiępstwa na terenie gminy.

	2018	2019	2020

Kradzież z włamaniem	3	4	1
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	4	2	1
Bójka i pobicie	2	0	0
Uszkodzenie mienia	3	3	3
Kradzież dokumentu stwierdzającego tożsamość	0	0	0
Kradzież mienia	5	4	2

W gminie Kołaczyce w latach 2018-2020 funkcjonariusze policji interweniowali w sytuacjach prowadzenia pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości. W 2018 roku takich interwencji było 7, w 2019 - 12, natomiast w 2020 roku - 4. Funkcjonariusze policji zatrzymywali także pojazdy prowadzone na terenie gminy po drodze publicznej po użyciu alkoholu. W 2018 roku takich interwencji odnotowano 6, w 2019 - 4, natomiast w 2020 - 6. W gminie w ostatnich trzech latach nie zdarzyły się wypadki drogowe pod wpływem alkoholu. W latach 2018-2020 na terenie gminy Kołaczyce nie zanotowano przypadków podejmowania czynności zawodowych pod wpływem alkoholu, jak również przestępstw popełnionych przez nieletnich pod wpływem środków odurzających.

Tabela 8. Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem substancji psychoaktywnych.

	2018	2019	2020
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	7	12	4
Prowadzenie pojazdów po drodze publicznej po użyciu alkoholu	6	4	6
Zakłócanie porządku publicznego	b.d ⁸	b.d	b.d
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	0	0	0
Liczba wypadków drogowych pod wpływem alkoholu	0	0	0
Przestępstwa popełnione przez nieletnich pod wpływem środków odurzających	0	0	0
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	b.d	b.d	b.d
Osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia	0	0	0

W gminie funkcjonuje 8 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej: OSP w Kołaczycach, OSP w Sieklówce, OSP w Lublicy, OSP w Bieździedzy, OSP w Sowinie, OSP w Nawsiu Kołaczyckim, OSP Bieździadka Wieś i OSP Bieździadka Góry. Jednostki Ochotniczej Straży

⁸ czyt. brak danych

Pożarnej prężnie prowadzą działalność mającą na celu zapobieganie pożarom, biorą czynny udział w akcjach ratowniczych, zagrożeniach ekologicznych związanych z ochroną środowiska, a także aktywnie współpracują z instytucjami i stowarzyszeniami na rzecz lokalnej społeczności.

2.2. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest ważnym instrumentem polityki społecznej państwa. Zadania pomocy społecznej zostały określone Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Zgodnie z jej zapisami, głównym celem pomocy społecznej ma być umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie takich sytuacji życiowych, którym nie są w stanie podołać przy użyciu własnych środków, możliwości i uprawnień. Realizacja zadań została podzielona pomiędzy organy administracji publicznej. Strategiczne zadania związane z realizacją polityki społecznej wykonuje samorząd województwa. Za realizację zadań o charakterze specjalistycznym odpowiada samorząd powiatowy. Z kolei gmina jest odpowiedzialna za tzw. usługi podstawowe, czyli np. funkcjonowanie domów pomocy społecznej, ośrodków wychowawczych, pomoc rzeczową, zasiłki celowe przyznawane na zaspokojenie podstawowych potrzeb, udzielanie schronienia i posiłku, zasiłki na pokrycie wydatków powstałych w skutek zdarzeń losowych itd.

Na terenie gminy Kołaczyce zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołaczycach. Na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej osobom i rodzinom udziela się świadczeń społecznych w szczególności z powodu:

1. ubóstwa,
2. sieroctwa,
3. bezdomności,
4. bezrobocia,
5. niepełnosprawności,
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby,
7. przemocy w rodzinie,
- 7a. potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
8. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,

9. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
10. (uchylony),
11. trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
12. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
13. alkoholizmu lub narkomani,
14. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej
15. klęski żywiołowej lub ekologicznej.

2.2.1. Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez GOPS

Zadania z zakresu pomocy społecznej w gminie Kołaczyce świadczone są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołaczycach. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ustawa o Karcie Dużej Rodziny. Zadaniem ośrodka jest podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Pomoc społeczna umożliwia przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W 2020 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołaczycach objął wsparciem 278 rodzin. W 2018 roku z pomocy ośrodka pomocy społecznej skorzystało 366 rodzin, a w 2019 roku - 343 rodziny. Na przestrzeni ostatnich trzech lat można zauważyć spadek liczby rodzin zgłaszających się po pomoc społeczną, niemniej jednak nadal utrzymuje się ona na dość wysokim poziomie.

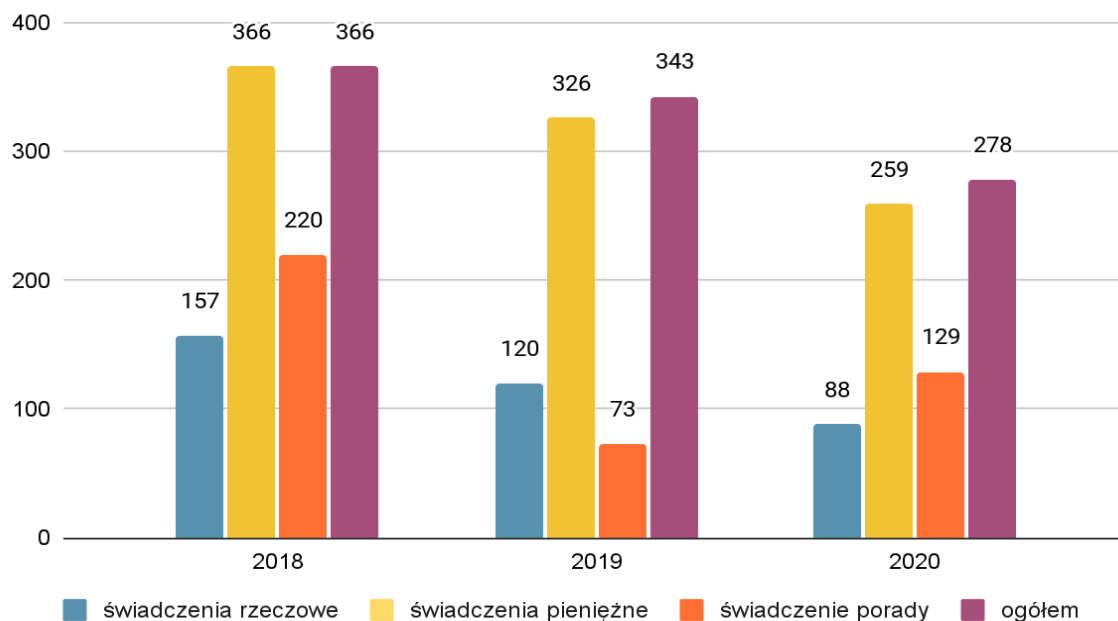
Tabela 9. Pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

	2018	2019	2020
Liczba rodzin ogółem	366	343	278

W 2020 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udzielił łącznie 278 świadczeń, z czego zdecydowaną większość stanowiły świadczenia pieniężne (259). Udzielono także 88

świadczeń niepieniężnych (rzeczowych) oraz 129 świadczeń porady. W latach 2018-2020 liczba udzielanych przez GOPS świadczeń uległa zmniejszeniu. Dotyczy to zarówno świadczeń pieniężnych, jak i niepieniężnych.

Wykres 2. Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS⁹.

W ramach zadań własnych i zleconych realizowanych przez gminę ustala się prawo do świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. Świadczenia pieniężne mogą polegać m.in. na przyznawaniu i wypłacaniu zasiłków. Pierwszy rodzaj zasiłków stanowią zasiłki stałe, polegające na udzielaniu pomocy dla osób niezdolnych do pracy ze względu na niepełnosprawność lub wiek, którymi objęto w 2020 roku 99 osób. Druga grupa zasiłków to zasiłki celowe, przyznawane w celu zaspokojenia konkretnej potrzeby bytowej. W 2020 roku wypłacono je 233 osobom. Trzecia kategoria zasiłków dotyczy zasiłków okresowych, wypłacanych np. z uwagi na bezrobocie. W ubiegłym roku przyznano je 107 osobom.

Tabela 10. Wypłata świadczeń pieniężnych w latach 2018-2020.

	2018	2019	2020
	liczba osób		
Zasiłki stałe	114	103	99

⁹ Wykres przedstawia dane dot. liczby rodzin, którym udzielono pomocy.

Zasilki celowe	310	302	233
Zasilki okresowe	168	152	107

Świadczenia niepieniężne wykonuje się m.in. poprzez pracę socjalną, poradnictwo specjalistyczne, zorganizowanie pogrzebu, zapewnienie posiłku, pomoc w formie schronienia i niezbędnego ubrania, organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym, specjalistycznych w miejscu zamieszkania oraz pobyt w domu pomocy społecznej.

Praca socjalna pełni najistotniejszą rolę wśród usług świadczonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołaczycach. Ma ona na celu poprawę funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej, a także ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności. Praca socjalna obejmuje poradnictwo prawne, ekonomiczne, psychologiczne, pedagogiczne, a także pomoc w prawidłowym załatwieniu konkretnych trudnych spraw życiowych. Jest ona prowadzona m.in. w oparciu o zawarte kontrakty socjalne. Kontrakt socjalny jest pisemną umową pomiędzy osobą zgłaszającą się z prośbą o udzielenie pomocy społecznej a pracownikiem socjalnym. Umowa ta jest spisywana w celu rozwiązania trudnej sytuacji życiowej osoby zwracającej się o pomoc. Dane szczegółowe na temat liczby rodzin objętych pracą socjalną w gminie w latach 2018-2020 przedstawia tabela nr 11.

Analizując dane z tabeli można zauważyć, że liczba zawieranych kontraktów socjalnych w ostatnich trzech latach wzrasta. W 2018 roku nie zawarto żadnego kontraktu socjalnego, natomiast w roku 2019 zawarto 10 kontraktów, a w 2020 roku - 22 kontrakty. Liczba rodzin objętych pracą socjalną w latach 2018-2019 znacznie spadła (z 545 w 2018 roku do 257 w 2019 roku), natomiast w roku 2020 wzrosła do 275 rodzin. .

Tabela 11. Rodziny objęte pracą socjalną w gminie w latach 2018-2020.

	2018	2019	2020
Liczba rodzin objętych pracą socjalną	545	257	275
Liczba osób w rodzinach objętych pracą socjalną	1286	607	654

Liczba kontraktów socjalnych	0	10	22
Liczba osób objętych kontraktami socjalnymi	0	15	37

W gminie Kołaczyce w 2020 roku udzielono pomocy rzeczowej dla 646 osób. Liczba ta stanowi wzrost w stosunku do roku 2019, gdy pomocy rzeczowej udzielono 532 osobom. Jest to także znaczący spadek w porównaniu z rokiem 2018, wtedy to pomocy rzeczowej udzielono aż 900 osobom.

Tabela 12. Pomoc rzeczowa udzielona w latach 2018-2020.

	2018	2019	2020
Liczba osób, którym udzielono pomocy rzeczowej	900	532	646

Istotną formą wsparcia niepieniężnego z systemu pomocy społecznej jest pomoc udzielana w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania. Program realizowany w latach 2017–2018 nosił nazwę „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, a od 2019 roku realizowany jest pod nazwą „Posiłek w szkole i w domu”. Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. Program zakłada także poprawę stanu zdrowia dzieci i młodzieży oraz kształtowanie u nich prawidłowych nawyków żywieniowych. Pomoc głównie udzielana jest w formie posiłku, świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych, ewentualnie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności.

W ciągu ostatnich trzech lat znacząco zmniejszyła się liczba dzieci korzystających z programu dożywiania. W 2018 roku program dożywiania obejmował 263 uczniów, w 2019 - 200, natomiast w 2020 roku - tylko 126 uczniów.

Tabela 13. Program dożywiania w latach 2018-2020.

	2018	2019	2020

Liczba dzieci objętych programem dożywiania	263	200	126
--	-----	-----	-----

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołaczycach realizował dodatkowe zadanie: Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020. W ramach programu osoby najbardziej potrzebujące z terenu Gminy Kołaczyce mogły skorzystać ze wsparcia w postaci żywności, jak również możliwości uczestniczenia w działaniach edukacyjnych towarzyszących – warsztatach kulinarnych. Osoby, które otrzymały skierowanie z Ośrodka Pomocy Społecznej, skorzystały ze wsparcia w postaci żywności, która była dystrybuowana przy współpracy ze Stowarzyszeniem „Dla Równości” z Draganowej, Stowarzyszeniem „Nawsianki” z Nawsia Kołaczyckiego, Stowarzyszeniem „Sowiniarki” z Sowiny i Sołtysami poszczególnych miejscowości. Żywność trafiła do osób spełniających kryteria kwalifikowalności tj. do osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, których dochód nie przekraczał 200% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej. W 2018 roku Programem objęto 900 osób, w 2019 roku - 532 osoby, natomiast w 2020 roku - 646 osób.

Tabela 14. Realizacja Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa w latach 2018-2020.

	2018	2019	2020
Liczba osób objętych Programem	900	532	646

2.2.2. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Kołaczyce. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej

O pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołaczycach niezmiennie od kilku lat ubiegają się przede wszystkim rodziny, w których dominuje niepełnosprawność i długotrwała choroba, jak również bezrobocie, ubóstwo, alkoholizm i bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

W 2020 roku z trudnościami z powodu zmagania się z długotrwałą chorobą do ośrodka pomocy społecznej zgłosiło się 194 rodzin (418 osób), kolejne 131 rodzin (218 osób) z powodu niepełnosprawności w rodzinie. Wsparcia w związku z występującym w rodzinie bezrobociem potrzebowało 135 rodzin (353 osoby), a z powodu klęski żywiołowej 96 rodzin (251 osób). Ponadto pomocy udzielono 54 rodzinom (90 osobom) zmagających się z problemem alkoholowym oraz 30 rodzinom (84 osobom) z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, a także 50 rodzinom (261 osobom) z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa i 110 rodzinom (203 osobom) z powodu wielodzietności. Warto zaznaczyć, iż wskazane powyżej problemy są problemami wiodącymi. Istnieją jeszcze inne problemy, z powodu których mieszkańcy są zmuszeni skorzystać z pomocy Ośrodka, takie jak: bezdomność, przemoc w rodzinie, zdarzenie losowe czy trudności po opuszczeniu zakładu karnego. Bardzo często zdarza się także, że w jednej rodzinie występuje kilka powodów trudnej sytuacji jednocześnie.

Tabela 15. Główne powody przyznawania świadczeń pomocy społecznej przez GOPS w Kołaczycach w latach 2018-2020¹⁰.

	2018		2019		2020	
	rodzin	osób	rodzin	osób	rodzin	osób
Niepełnosprawność	193	373	166	307	131	218
Bezrobocie	174	490	154	425	135	353
Osoby dotknięte klęską żywiołową	1	1	3	4	96	251
Ubóstwo	61	110	221	492	185	357
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	33	99	19	54	30	84
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	274	309	267	603	194	418
Alkoholizm	61	110	59	113	54	90
Bezdomność	2	2	3	3	2	2
Przemoc w rodzinie	7	28	3	11	3	5
Zdarzenie losowe	6	6	6	12	b.d	b.d
Trudności po opuszczeniu zakładu karnego	1	1	4	4	2	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	18	78	16	72	50	261
Wielodzietność	b.d	b.d	47	263	110	203

Poniżej zaprezentowano hierarchię problemów i liczbę rodzin objętych pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołaczycach w ostatnich trzech latach.

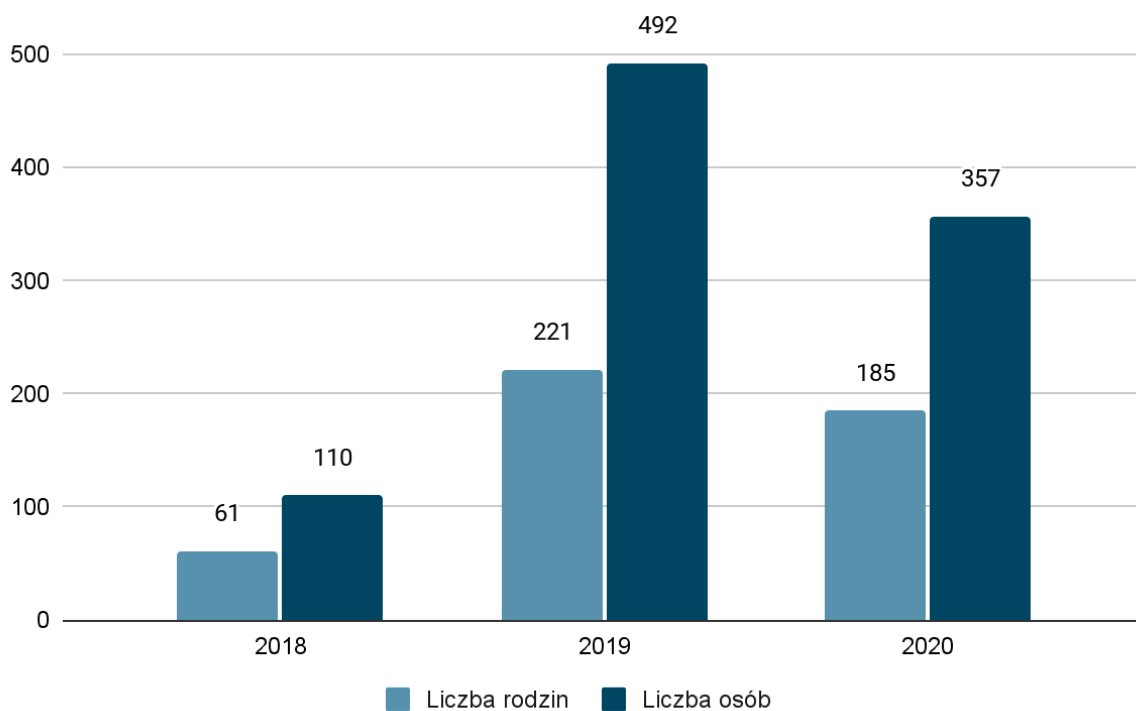
¹⁰ Źródło: „Sprawozdanie z działalności GOPS w Kołaczycach za rok: 2018, 2019 i 2020.

2.2.2.1. Ubóstwo

Ubóstwo określa się, jako stan warunków bytowych uniemożliwiający zaspokajanie podstawowych potrzeb, funkcji życiowych. Ubóstwo spotykane jest często wśród m.in. emerytów, rencistów, rodzin niepełnych, wielodzietnych, osób niepełnosprawnych, dotkniętych długotrwałą chorobą, o niskim wykształceniu czy bezrobotnych (ubóstwo niezawinione), ale także wśród osób dotkniętych uzależnieniem od alkoholu, narkotyków czy hazardu (ubóstwo zawinione).

Warto zauważyć, że precyzyjne zdefiniowanie ubóstwa oraz oddzielenie jego przyczyn i konsekwencji jest niezwykle trudne, gdyż zjawisko to ma charakter przyczynowo-skutkowy. W wielu przypadkach problem ubóstwa powiązany jest w wieloma innymi trudnościami z jakimi spotyka się jednostka, co powoduje ich nawarstwianie i utrudnia określenie jednoznacznej przyczyny jego występowania. Dodatkowo, nieodpowiednia działalność organów państwowych może zniechęcać do poprawy swojej sytuacji materialnej (np. płaca minimalna) czy też prowadzić do bierności i niezaradności życiowej (system zasiłków i świadczeń) całych grup społecznych.

Wykres 3. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Kołaczyce z powodu ubóstwa w latach 2018-2020.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołaczycach wskazują, że w okresie ostatnich trzech lat obserwuje się znaczący wzrost, następnie duży spadek liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy socjalnej z powodu ubóstwa. W 2018 roku z pomocy socjalnej z powodu ubóstwa korzystało 61 rodzin (110 osób) z terenu gminy, w 2019 roku - 221 rodzin (492 osoby), natomiast w 2020 roku - 185 rodzin (357 osób).

Na zmniejszenie się liczby rodzin wymagających wsparcia z tytułu ubóstwa wpływ miała m.in. wypłata świadczenia wychowawczego przyznawanego w oparciu o ustawę z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Program Rodzina 500+). Celem Programu Rodzina 500+ jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od lipca 2019 r., zmianami wprowadzonymi do wyżej wymienionej ustawy, świadczenie przyznawane jest na każde dziecko w rodzinie do ukończenia 18 roku życia niezależnie od wysokości dochodu w rodzinie. W związku z powyższym liczba rodzin korzystających ze świadczeń na ten cel w 2019 r. znacznie wzrosła w porównaniu do roku 2018. Wypłata przyznanego świadczenia wychowawczego przyczyniła się do poprawy sytuacji ekonomicznej rodzin.

Tabela 16. Wypłata świadczenia wychowawczego 500+ w latach 2018-2020.

	2018	2019	2020
Liczba rodzin pobierających świadczenie	746	963	958

Skala problemu ubóstwa w gminie Kołaczyce w ostatnich latach uległa zmniejszeniu, niemniej jednak jest to nadal jeden z najważniejszych i najczęstszych powodów udzielania świadczeń socjalnych w gminie.

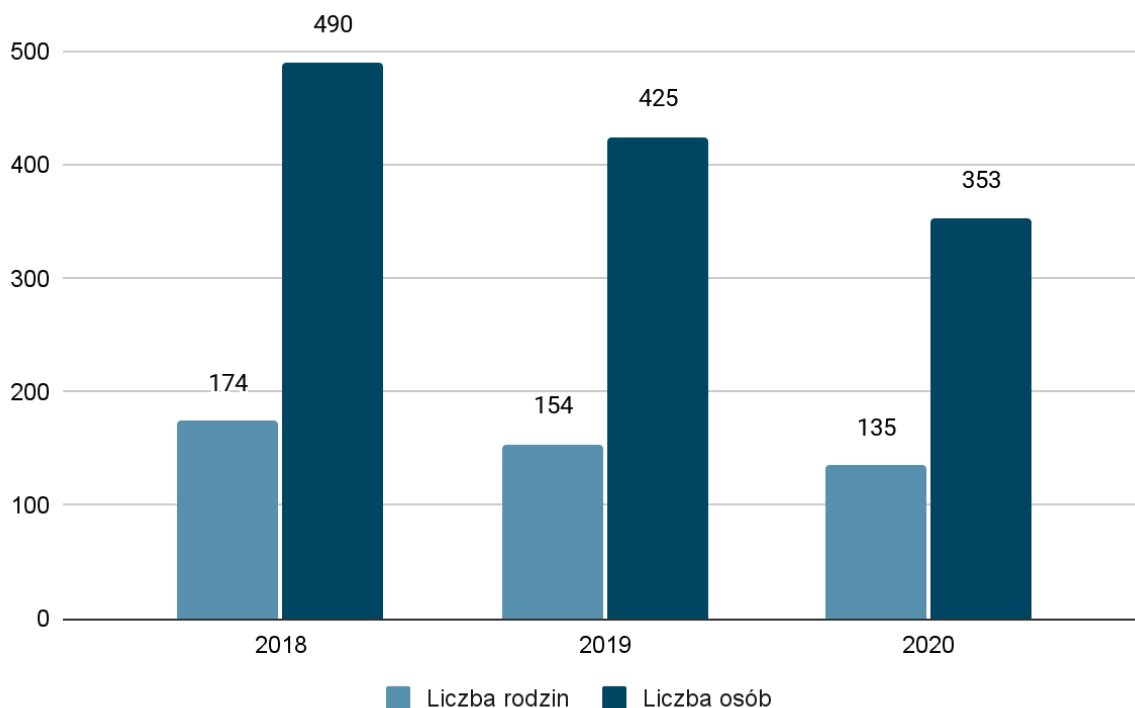
2.2.2.2. Bezrobocie

Ustawa z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu definiuje bezrobotnego jako osobę niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującego w danym zawodzie lub służbie, nie uczącą się w szkole w systemie dziennym, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania urzędzie pracy. Bezrobociem określa się stan, w którym część zasobów pracy w wieku produkcyjnym jest zdolna do pracy, poszukuje jej, ale nie znajduje zatrudnienia. Innymi słowy, to efekt nierównowagi między podażą na pracę a jej popytem. Na bezrobocie mają wpływ dwa rodzaje czynników: płacowe i pozapłacowe. Pierwsze są mechanizmem regulacji rozmiaru bezrobocia płacą realną. Natomiast czynniki pozapłacowe ograniczają popyt na pracę (postęp technologiczny, niedostateczny rozwój instytucji przeciwdziałających bezrobociu, niedostatek środków finansowych, restrukturyzacja gospodarki) lub zwiększają jej podaż (niski poziom życia, wzrost demograficzny, polityka społeczno-gospodarcza państwa). Ten rodzaj zagrożenia społecznego niesie za sobą nie tylko negatywne konsekwencje dla osoby bezrobotnej pogarszając sytuację materialną, czy niekorzystnie wpływając na jej kapitał społeczny, ale także dla gospodarki kraju. Bezrobocie prowadzi do utraty produkcji, państwo zostaje obciążone finansowo, ponieważ następuje wzrost wydatków na świadczenia socjalne, a także słabnie kapitał ludzki.

W 2020 roku w gminie Kołaczyce zarejestrowanych było 527 osób bezrobotnych (318 kobiet i 209 mężczyzn). Wśród zarejestrowanych bezrobotnych 94 osoby to mieszkańcy do 25 roku życia, 168 osób - mieszkańcy poniżej 30 roku życia, a 96 osób mieszkańcy powyżej 50 roku życia. Długotrwale bezrobotnych jest 319 mieszkańców gminy¹¹.

Wykres 4. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Kołaczyce z powodu bezrobocia w latach 2018-2020.

¹¹ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołaczycach wskazują, że w latach 2018-2020 obserwuje się systematyczny spadek liczby rodzin i osób korzystających w gminie z pomocy społecznej powodu bezrobocia. Pomimo tego, bezrobocie było w 2020 roku trzecim (po długotrwałej chorobie i ubóstwie) najczęstszym powodem udzielania pomocy i wsparcia w gminie Kołaczyce. W 2018 roku udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezrobocia 174 rodzinom (490 osobom) w gminie, w 2019 roku 154 rodzinom (425 osobom), natomiast w 2020 roku - 135 rodzinom (353 osobom).

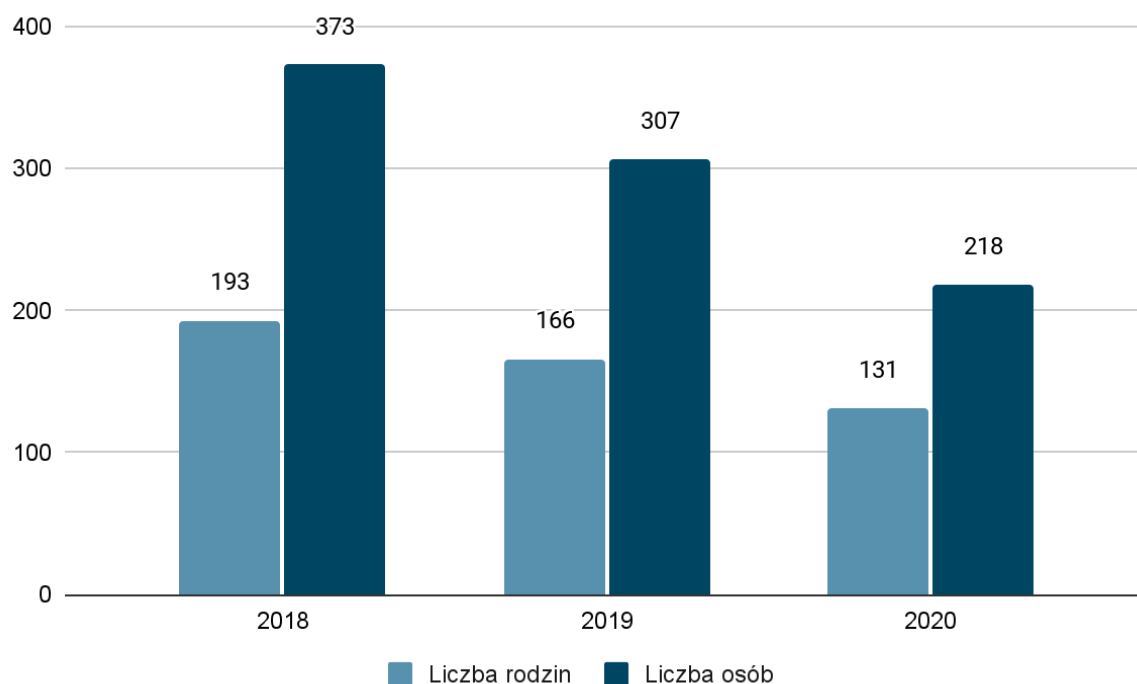
Problem bezrobocia w ostatnich trzech latach ulega zmniejszeniu, niemniej jednak jest to nadal jeden z najważniejszych i najczęstszych powodów udzielania świadczeń socjalnych w gminie.

2.2.2.3. Niepełnosprawność

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub

uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne to również te, które uzyskały orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów oraz dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

Wykres 5. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Kołaczyce z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołaczycach wskazują, że w latach 2018-2020 obserwuje się systematyczny spadek liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. W 2018 roku wśród ubiegających się o pomoc z powodu niepełnosprawności były 193 rodziny (373 osoby), w 2019 roku 166 rodzin (307 osób), natomiast w 2020 roku 131 rodzin (218 osób).

Niepełnosprawnej osobie pełnoletniej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy zgodnie z orzeczeniem ZUS lub legitymującej się orzeczeniem o znacznym albo umiarkowanym stopniu niepełnosprawności przysługuje zasiłek stały. Wysokość zasiłku stałego uzależniona jest od dochodów rodziny lub osoby samotnie gospodarującej i przysługuje w wysokości różnicy między kryterium dochodowym a dochodem osoby/rodziny.

Tabela 17. Wypłata zasiłków stałych w latach 2018-2020.

	2018	2019	2020
	liczba osób		
Zasiłki stałe	114	103	99

W latach 2018-2020 liczba osób, którym przyznano zasiłki stałe systematycznie zmniejszała się. W 2018 roku z zasiłku skorzystało 114 osób, w 2019 roku - 103 osoby, natomiast w 2020 roku 99 osób.

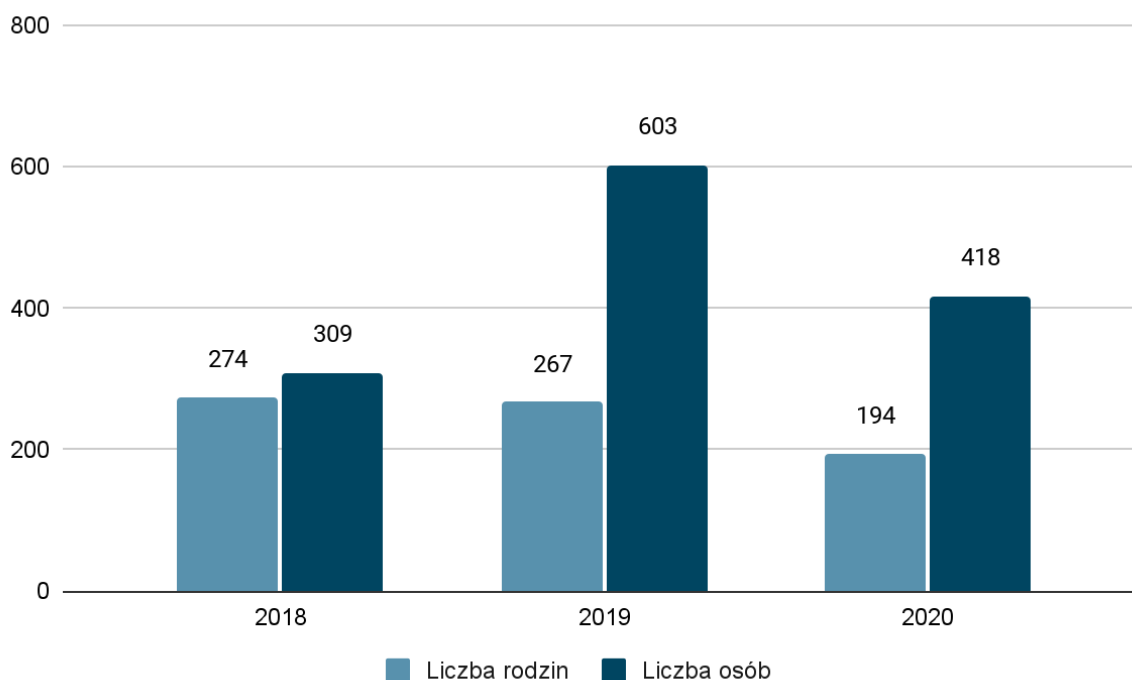
Należy zaznaczyć, że problem niepełnosprawności plasuje się na czwartym miejscu pod kątem powodów udzielania pomocy i wsparcia przez GOPS w Kołaczycach.

2.2.2.4. Długotrwała lub ciężka choroba

Problem długotrwałej choroby dotyczy osób, które z powodu posiadanego schorzenia pozostają przez długi czas pod opieką lekarską, a choroba, na którą cierpią, często nie jest możliwa do całkowitego wyleczenia, a jedynie minimalizowane są jej objawy. Ciężka choroba natomiast to taka, która zagraża życiu człowieka.

Otrzymanie pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby jest uzależnione również od tego, w jakim stopniu posiadane schorzenie utrudnia życie wnioskodawcy. Uwzględniane są takie okoliczności jak: wydatki ponoszone w związku z zakupem leków, wydatki związane z wyjazdami do specjalistów, utrudnienie w podjęciu zatrudnienia.

Wykres 6. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Kołaczyce z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2018-2020.

W 2018 roku w gminie Kołaczyce wśród ubiegających się o pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby były 274 rodziny (309 osób). W 2019 roku liczba ta zmniejszyła się nieznacznie do 267 rodzin (603 osoby), a w 2020 roku do 194 rodzin (418 osób).

Podkreślić należy fakt, iż w gminie Kołaczyce skala pomocy z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej udzielonej z powodu przebiegu długotrwałej lub ciężkiej choroby klasyfikuje ten problem na pierwszym miejscu.

2.2.2.5. Bezradność opiekuńczo- wychowawcza

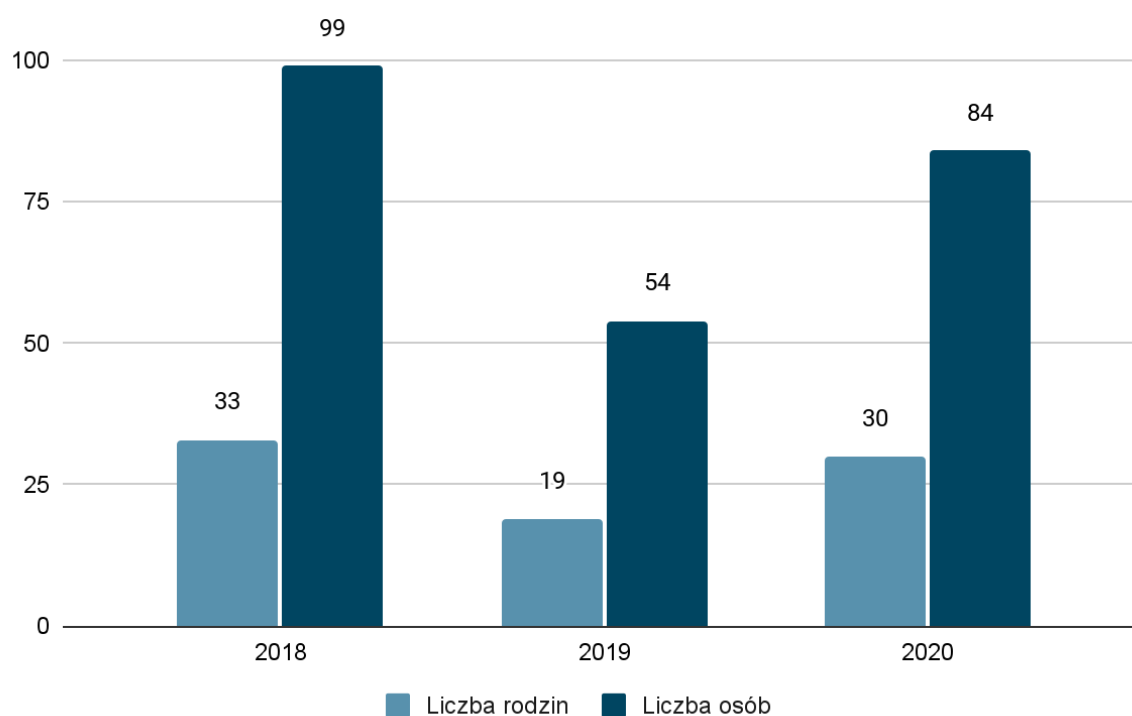
Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym uczy się nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania. Bezradność występować może w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z

problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny. Brak specjalistycznego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Wykres 7. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Kołaczyce z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w latach 2018-2020.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołaczycach wskazują, że w latach 2018-2020 obserwuje się spadek, a następnie wzrost liczby rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej. W 2018 roku

bezradność opiekuńczo-wychowawczą stwierdzono w 33 rodzinach (99 osób), w 2019 roku - w 19 rodzinach (54 osoby), natomiast w 2020 roku - w 30 rodzinach (84 osoby).

Priorytetem wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci i młodzieży oraz działania wspomagające rodziców, mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, tak, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałyby umieszczone w opiece w pieczy zastępczej. Gmina zapewnia wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez realizację działań zawartych w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2021-2023.

Program Wspierania Rodziny dla gminy Kołaczyce na lata 2021-2023 adresowany jest do wszystkich rodzin i dzieci zamieszkałych na terenie gminy, a w szczególności do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Celem głównym Programu jest rozwój interdyscyplinarnego systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczej. Osiągnięciu celu głównego służy realizacja celów szczegółowych:

1. Interdyscyplinarne działania profilaktyczne mające na celu wsparcie rodzin przeżywających trudności.
2. Udzielanie wsparcia rodzinom dysfunkcyjnym.
3. Dążenie do powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

Jedną z form pomocy rodzinom borykającym się z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest wsparcie asystenta rodziny. Asystent rodziny jest przydzielany na podstawie postanowienia sądowego lub na wniosek pracownika socjalnego. Jest to osoba, która prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Jeden asystent otacza opieką w tym samym czasie nie więcej niż 15 rodzin, a jego praca nie może być łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której ta praca jest prowadzona. Zadania asystenta rodziny określa art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zakres zadań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary: bezpośrednią pracę z rodzicami, bezpośrednią pracę z dziećmi, działania pośrednie realizowane na rzecz dziecka i rodziny oraz organizację własnego warsztatu pracy. Celem jego pracy jest osiągnięcie przez rodzinę, którą się opiekuje, podstawowego poziomu stabilności życiowej umożliwiającej jej

wychowywanie dzieci. Asystent wspiera rodziny wychowujące dzieci, w których występują problemy trudne do pokonania samodzielnie przez tę rodzinę, pomaga również rodzicom ubiegającym się o odzyskanie władzy rodzicielskiej. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Asystent współpracuje z Zespołem Interdyscyplinarnym. W latach 2018-2020 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołaczycach zatrudniał 1 asystenta rodziny.

Tabela 18. Liczba zatrudnionych asystentów rodziny w latach 2018-2020.

	2018	2019	2020
Liczba zatrudnionych asystentów rodziny	1	1	1

W 2019 roku opieką asystenta rodziny objęto 4 rodziny niewydolne wychowawczo, w tym 11 dzieci w tych rodzinach. Jest to o jedną rodzinę więcej w porównaniu z rokiem poprzednim. W 2020 roku opieką asystenta objęte były 3 rodziny, w tym 9 dzieci. W 2020 roku pracownicy socjalni do pracy z asystentem rodziny wskazali 3 rodziny. Szczegółowe dane dot. rodzin objętych opieką asystenta rodziny przedstawiono w tabeli nr 19.

Tabela 19. Liczba rodzin objętych opieką asystenta rodziny w latach 2018-2020.

	2018	2019	2020
Liczba rodzin, które korzystały z usług asystenta rodziny	3	4	3
Liczba dzieci w rodzinach	9	11	9
Liczba rodzin zobowiązanych przez Sąd do pracy z asystentem rodziny	0	0	0
Liczba rodzin wskazanych przez pracownika socjalnego do pracy z asystentem rodziny	3	4	3
Liczba rodzin z którymi asystent zakończył pracę z powodu:	0	1	0
- osiągnięcia celów	0	0	0
- zaprzestania pracy przez rodzinę	0	0	0
- braku efektów	0	0	0
- inne, np. przeprowadzka	0	1 (rodzina nie wyraziła zgody)	0

W gminie Kołaczyce w ostatnich trzech latach w placówkach opiekuńczo-

wychowawczych umieszczono 3 dzieci (2018 - 3, 2019 - 3, 2020- 3). W gminie funkcjonuje 5 rodzin zastępczych. Szczegółowe dane dotyczące pieczy zastępczej w gminie Kołaczyce w latach 2018-2020 przedstawia tabela 20.

Tabela 20. Piecza zastępcza w gminie Kołaczyce w latach 2018-2020.

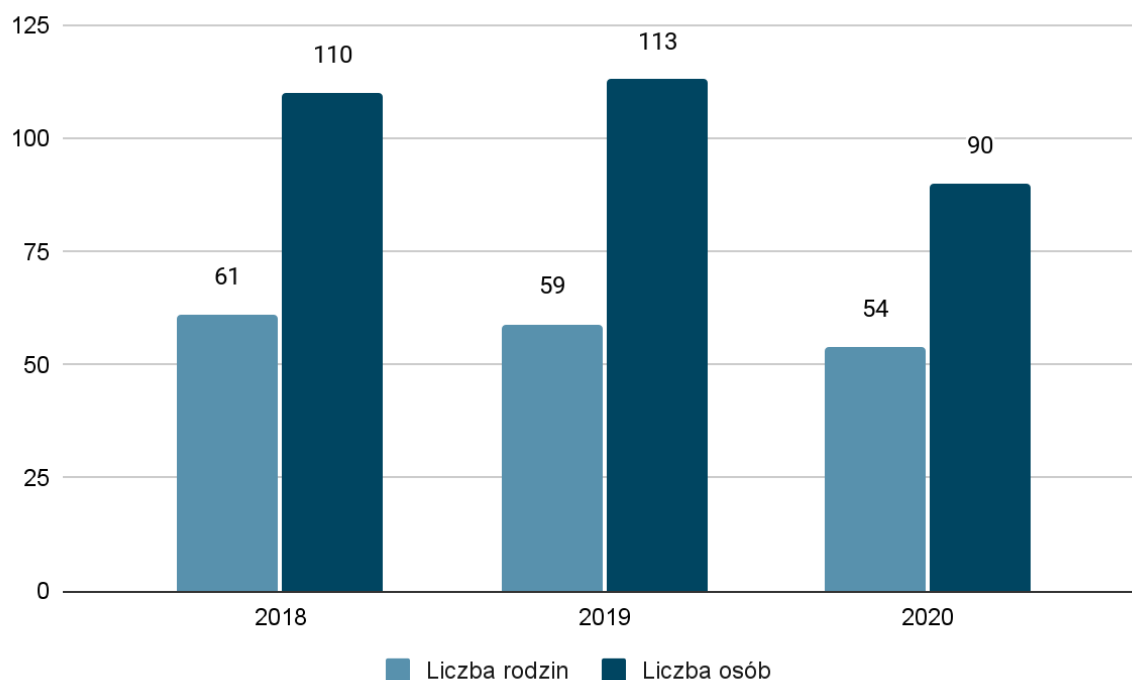
	2018	2019	2020
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej	3	3	3
Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	1	0	0
Liczba dzieci, która z rodziny zastępczej wróciła do rodziny biologicznej	0	0	0
Liczba dzieci, która z placówki opiekuńczo-wychowawczej wróciła do rodziny biologicznej	0	0	0
Liczba placówek opiekuńczo- wychowawczych w gminie	0	0	0
Liczba rodzin zastępczych w gminie	5	5	5
Liczba rodzin wspierających w gminie	0	0	0

2.2.2.6. Uzależnienia

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to “psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem a substancją chemiczną (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki) charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy w celu doświadczenia jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących odstawieniu substancji”.

Alkoholizm jest chorobą spowodowaną nadużywaniem napojów alkoholowych, z którą wiążą się zarówno konsekwencje zdrowotne dla uzależnionej osoby, jak również stanowi ona problem socjalny i przyczynia się do występowania patologii społecznych. Zjawisko alkoholizmu jest ściśle powiązane z występowaniem przestępczości, wypadkami w pracy, wypadkami drogowymi. Nadużywanie alkoholu przez któregoś z rodziców osłabia więzi rodzinne i skutkuje występowaniem dysfunkcji w pełnieniu ról rodzicielskich, a także często jest przyczyną stosowania przemocy domowej.

Wykres 8. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Kołaczyce z powodu alkoholizmu w latach 2018-2020.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołaczycach wskazują, że w latach 2018-2020 następował niewielki spadek liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy społecznej z powodu problemu alkoholizmu. W 2018 roku w gminie wśród ubiegających się o pomoc z powodu alkoholizmu było 61 rodzin (110 osób), w 2019 roku - 59 rodzin (113 osób), a w 2020 roku 54 rodziny (90 osób).

Na terenie gminy Kołaczyce funkcjonuje Punkt Konsultacyjny. Zatrudnieni w nim są: psycholog, certyfikowany specjalista psychoterapii uzależnień, pedagog, mediator rodzinny oraz psychoterapeuta.

Zakres działań Punktu obejmuje udzielanie pomocy dla osób uzależnionych, współuzależnionych, ofiar przemocy w rodzinie, osób stosujących przemoc w rodzinie w formie oddziaływań psychologicznych i psychoterapeutycznych. Pomocą psychologiczną objęte są zarówno osoby dorosłe, jak i dzieci oraz młodzież.

Metody i formy pracy to: konsultacje, porady psychologiczne indywidualne, konsultacje rodzinne, psychoedukacja, wsparcie psychologiczne dla osób będących w kryzysie. W Punkcie Konsultacyjnym w Kołaczycach prowadzone są elementy programu korekcyjno - edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie, elementy treningu zastępowania agresji ART oraz elementy programu profilaktyczno - wychowawczego „Jestem Sobą” (skierowanego do dzieci i młodzieży).

Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w gminie jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Na podstawie art. 4 ust. 1, ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w każdym roku uchwalany jest Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii. Powyższe programy są realizowane zgodnie z Narodowym Programem Zdrowia, o którym mowa w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym uwzględniając cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz dotyczące przeciwdziałaniu narkomanii.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizuje wszystkie zadania wynikające zarówno z ustawy o przeciwdziałaniu alkoholizmowi, jak i z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Przede wszystkim podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakresie leczenia odwykowego, opiniuje wnioski o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w miejscu sprzedaży i poza miejscem sprzedaży.

Tabela 21. Liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Kołaczyce w latach 2018-2020.

	2018	2019	2020
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	23	59	60

W latach 2018 - 2020 Komisja regularnie przeprowadzała kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych. W 2018 roku przeprowadzono 23 kontrole, w 2019 roku - 59 kontroli, natomiast w 2020 roku - 60 kontroli. Ponadto Komisja wydawała postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych dotyczące zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży.

Tabela 22. Wnioski o leczenie odwykowe w latach 2018-2020.

	2018	2019	2020
Wnioski do Sądów w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	10	18	13

W 2018 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych sporządziła 10 wniosków do Sądów w sprawie obowiązku leczenia odwykowego. W 2019 roku takich wniosków sporządzono 18, natomiast w 2020 roku - 13.

5 2.2.2.7. Przemoc w rodzinie

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie “przemoc w rodzinie (zwana także potocznie przemocą domową), to jednorazowe albo cyklicznie powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia, naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących narażające te osoby w szczególności na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Wyróżnia się przemoc fizyczną (naruszenie nietykalności fizycznej), przemoc psychiczną (naruszenie godności osobistej), przemoc seksualną (naruszenie intymności), przemoc ekonomiczną (naruszenie własności) oraz zaniedbanie (naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich).

Przemoc w rodzinie jest częstą przyczyną interwencji policji. W 2018 roku w gminie Kołaczyce funkcjonariusze policji brali udział w 25 interwencjach związanych z przemocą domową. W 2019 roku interwencji odnotowano mniej - 15, natomiast w 2020 roku liczba interwencji wzrosła do 20. Ofiarami przemocy domowej najczęściej padały kobiety oraz dzieci do lat 13, natomiast sprawcami w zdecydowanej większości byli mężczyźni, również pod wpływem alkoholu. Można zatem stwierdzić, że przemoc kierowana jest głównie w kierunku współmałżonka/współmałżonki. Należy jednak mieć na uwadze, że przemoc nie dotyka tylko osób bezpośrednio jej doznających, ale całej rodziny. Szczególnie narażone na nią są dzieci, u których skutki wychowywania się w rodzinie, w której występuje przemoc domowa dotyczą nie tylko sfery fizycznej, ale także emocjonalnej, behawioralnej i poznawczej.

Problem przemocy w rodzinie występuje najczęściej w towarzystwie innych problemów np. uzależnienia od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych, problemów finansowych, zdrowotnych lub rodzinnych. Warto jednak zauważyć, że przemoc występuje zarówno w tzw. dobrych domach, jak i w domach “z problemami”. Ma ona charakter nie tylko fizyczny (np. znęcanie się nad rodziną, pobicia, kopanie), ale także psychiczny (awantury domowe, w tym także pod wpływem alkoholu lub środków psychoaktywnych, poniżanie, krytykowanie czy stosowanie gróźb) lub ekonomiczny (np. uchylanie się od płacenia alimentów).

Tabela 23. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową gminie Kołaczyce w latach 2018-2020.

	2018	2019	2020
Liczba interwencji ogółem, w tym:	25	15	20
Dotyczące przemocy w rodzinie	25	15	20

Liczba ofiar przemocy w rodzinie ogółem, w tym:	49	41	40
o Kobiety	15	16	18
o Mężczyźni	16	6	5
o Małoletni do 13 r.ż.	11	15	13
o Nieletni w przedziale 13-18 lat	7	4	4
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem, w tym:	16	12	20
o Kobiety	1	1	1
o Mężczyźni	15	11	18
o Nieletni	0	0	1
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu ogółem, w tym:	15	9	16
o Kobiety	1	0	0
o Mężczyźni	14	9	16
o Nieletni	0	0	0
Liczba dzieci obecnych podczas interwencji	18	19	17

Tabela 24. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową w gminie Kołaczyce wg kwalifikacji prawnej w latach 2018-2020.

2018		
	Wszczęte	Zakończone
Znęcanie się nad rodziną	4	4

Groźby karalne	1	1
Rozpijanie małoletniego	0	0
Uchylanie się od płacenia alimentów	4	4
2019		
	Wszczęte	Zakończone
Znęcanie się nad rodziną	2	2
Groźby karalne	0	0
Rozpijanie małoletniego	0	0
Uchylanie się od płacenia alimentów	10	10
2020		
	Wszczęte	Zakończone
Znęcanie się nad rodziną	1	1
Groźby karalne	0	0
Rozpijanie małoletniego	0	0
Uchylanie się od płacenia alimentów	0	0

W związku z procedurą Niebieskiej Karty w gminie Kołaczyce w 2018 roku sporządzono 20 wniosków, w 2019 roku - 12, w 2020 roku również 12. Zgodnie z aktualnymi przepisami prawo do wszczęcia procedury Niebieskiej Karty A, inicjującej postępowanie w sprawie występowania przemocy w rodzinie mają zarówno pracownicy ośrodków pomocy społecznej, oświaty, służby zdrowia, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, jak i funkcjonariusze policji. W gminie Kołaczyce najczęściej procedurę inicjują przedstawiciele

ośrodka pomocy społecznej. Warto jednak mieć na uwadze fakt, że ilość wszczętych postępowań w ramach Niebieskiej Karty nie odzwierciedla faktycznej skali problemu przemocy w gminie. Wiele przypadków stosowania przemocy nie zostaje nigdy zgłoszonych przez ofiary lub też zgłaszający odmawiają założenia Niebieskiej Karty. Występują też przypadki zaniechania stosowania przemocy domowej po interwencji policji.

Tabela 25. Procedura “Niebieskiej Karty” w gminie Kołaczyce w latach 2018-2020.

	2018	2019	2020
Sporządzono ogółem wniosków, w tym przez :	20	12	12
o Ośrodek Pomocy Społecznej	20	0	0
o Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	2	2
o Placówki służby zdrowia	0	3	3
o Placówki szkolno-wychowawcze	0	0	0
o Sąd i prokuraturę	0	7	7
o Inne instytucje i organizacje	0	0	0

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań aspołecznych, w tym przemocą domową. W tym celu, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie opracowano Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w gminie Kołaczyce na lata 2018-2023. Program jest skierowany przede wszystkim do osób i rodzin dotkniętych przemocą, a także rodzin i osób zagrożonych przemocą oraz pracowników służb i instytucji pracujących na rzecz osób i rodzin dotkniętych lub zagrożonych przemocą.

Głównym celem wyznaczonym w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w gminie Kołaczyce na lata 2018-2023 jest podejmowanie i realizacja działań mających na celu zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinach, zapewnienie ofiarom przemocy ochrony i pomocy, a także zwiększenie skuteczności działań korekcyjnych i interwencyjnych skierowanych do sprawców przemocy. Osiągnięciu celu głównego służy realizacja celów szczegółowych:

1. Działania profilaktyczne i edukacyjne mające na celu zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie.
2. Podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym zapewnienie ochrony i pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.
3. Wzrost skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób sprawców przemocy w rodzinie.
4. Wzrost kompetencji przedstawicieli służb zajmujących się problematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie. na temat zjawiska przemocy wśród dzieci i młodzieży.

2.2.2.8. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne

Zgodnie z art. 50 Ustawy o pomocy społecznej, osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują: pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem.

Ośrodek pomocy społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, termin i miejsce świadczenia. Rada gminy określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób zaburzonych psychicznie. Rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych, kwalifikacje osób świadczących te usługi oraz warunki i tryb ustalania i pobierania opłat za specjalistyczne usługi świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi określa w drodze rozporządzenia minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego.

Osobom, które ze względu na wiek, chorobę, lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze świadczone w ośrodkach wsparcia, o których mowa w art. 51

ustawy. Ośrodki wsparcia są jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej dziennego pobytu. Mogą być w nich prowadzone miejsca całodobowe okresowego pobytu. Ośrodkiem wsparcia jest środowiskowy dom samopomocy dla osób zaburzonych psychicznie, dzienny dom pomocy społecznej, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko i dom dla bezdomnych oraz klub samopomocy.

W gminie Kołaczyce w 2018 roku z usług opiekuńczych skorzystało 13 osób, w 2019 roku - 10 osób, natomiast w 2020 roku - 11 osób.

W gminie Kołaczyce realizowane są specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Pomoc udzielana jest w miejscu zamieszkania wskazanej grupie osób, w tym dzieciom z rozpoznaniem autyzmem dziecięcym. Przyznane usługi dostosowane są do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzeń i świadczone są przez osoby posiadające kwalifikacje do ich wykonywania. W latach 2018-2020 czworo dzieci z zaburzeniami psychicznymi było objętych świadczeniem specjalistycznych usług opiekuńczych.

Tabela 26. Realizacja usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w gminie Kołaczyce w latach 2018-2020.

	2018	2019	2020
Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych	13	10	11
Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych	4	4	4

Ponadto w gminie Kołaczyce od 2018 roku realizowany jest program „Opieka 75+”. Gminy, które przystępują do realizacji programu uzyskują finansowe wsparcie w realizacji usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i więcej. Pomocą w tej formie w 2018 roku objęte były 4 osoby, w 2019 roku - 3 osoby, a w 2020 roku - 1 osoba.

Tabela 27. Realizacja Programu “Opieka 75+” w gminie Kołaczyce w latach 2018-2020.

	2018	2019	2020
Liczba osób korzystających z Programu „Opieka 75+”	4	3	1

Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej realizując zadania na mocy ustawy o pomocy społecznej kieruje do ośrodków wsparcia osoby, które ze względu na wiek, chorobę, lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. W latach 2018-2020 skierowano corocznie 2 osoby do schronisk dla bezdomnych.

W 2018 roku do domu pomocy społecznej skierowano 3 osoby, natomiast w latach 2019 i 2020 każdego roku po 1 osobie. Liczba osób przebywających w domu pomocy społecznej z roku na rok rośnie. W 2018 roku w DPS przebywało 10 osób, w 2019 roku - 11 osób, natomiast w 2020 roku - 12 osób.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołaczycach kieruje także osoby na komisję ds. orzekania o stopniu niepełnosprawności. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba osób kierowanych na komisję systematycznie wzrasta. W 2018 roku skierowano 23 osoby, w 2019 roku - 31 osób, natomiast w 2020 roku - 50 osób.

Gmina nie posiada mieszkań chronionych

Tabela 28. Skierowania do ośrodków wsparcia w latach 2018-2020.

	2018	2019	2020
Liczba osób skierowanych do schronisk dla osób bezdomnych	2	2	2
Liczba osób skierowanych do domów pomocy społecznej	3	1	1
Liczba osób przebywających w domu pomocy społecznej	10	11	12
Liczba osób skierowanych na komisję ds. orzekania o stopniu niepełnosprawności	23	31	50

2.2.2.9. Świadczenia rodzinne i opiekuńcze

Świadczenia rodzinne są zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej. Zarówno rodziny, jak i osoby samotnie wychowujące dzieci mogą korzystać z szeregu świadczeń rodzinnych. Ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz ich wypłata następują odpowiednio na wniosek małżonków, jednego z małżonków, rodziców, jednego z rodziców, opiekuna faktycznego dziecka, opiekuna prawnego dziecka, osoby uczącej się, pełnoletniej

osoby niepełnosprawnej lub innej osoby upoważnionej do reprezentowania dziecka lub pełnoletniej osoby niepełnosprawnej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołaczycach wypłaca zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych, świadczenia opiekuńcze (zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne oraz specjalne zasiłki opiekuńcze), jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia dziecka tzw. becikowe, świadczenia rodzicielskie, zasiłek dla opiekuna, świadczenia “Dobry start”, świadczenia “Za życiem” oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

W 2020 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wypłacił 425 zasiłków rodzinnych oraz dodatków do zasiłków rodzinnych, 269 zasiłków pielęgnacyjnych, 1561 świadczeń pielęgnacyjnych oraz 2 specjalne zasiłki opiekuńcze. Ponadto wypłacono 66 jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka (tzw. becikowe), 47 świadczeń rodzicielskich oraz 1 zasiłek dla opiekuna. W ramach Programu “Dobry Start” przyznano świadczenia dla 1163 dzieci. Wypłacono świadczenie “Za życiem” dla 4 rodzin, a także 35 świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Dane szczegółowe w tym zakresie wypłacanych świadczeń rodzinnych, “Dobry Start”, “Za życiem” oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego w latach 2018-2020 przedstawia tabela nr 29.

Tabela 29. Świadczenia rodzinne, “Dobry Start”, “Za życiem” oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego w latach 2018-2020.

	2018	2019	2020
Świadczenia rodzinne			
Liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych oraz dodatków do zasiłków rodzinnych	537	496	425

Liczba wypłaconych świadczeń opiekuńczych tj. :			
* zasiłków pielęgnacyjnych	281	287	269
* świadczeń pielęgnacyjnych	51	105	156
* specjalnych zasiłków opiekuńczych	37	22	2
Liczba wypłaconej jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka tzw. becikowe	86	71	66
Liczba wypłaconych świadczeń rodzicielskich	62	56	47
Liczba wypłaconych zasiłków dla opiekuna	17	13	1
Dobry Start	1170	1165	1163
Składki społeczne od świadczeń rodzinnych	711	75	117
Składki zdrowotne od świadczeń rodzinnych	175	19	34
Realizacja ustawy „Za życiem”	-	2	4
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego			
Liczba wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego	37	36	35

2.3. Podsumowanie części diagnostycznej

2.3.1. Analiza SWOT

Na podstawie przeprowadzonej kompleksowej diagnozy sytuacji społecznej w gminie Kołaczyce wykonano analizę SWOT pozwalającą na identyfikację czterech kategorii czynników mających strategiczne znaczenie w prowadzeniu działań ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych: mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń.

MOCNE STRONY (Strengths) - są to czynniki wewnętrzne pozytywne - atuty, walory, zalety gminy, które w sposób pozytywny wyróżniają ją w otoczeniu. Zalety te należy efektywnie wykorzystywać i wzmacniać.

- korzystna struktura demograficzna - duży odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym,
- dobre rozpoznanie przez władze i instytucje lokalne istniejących problemów społecznych w gminie,
- dostęp do opieki przedszkolnej oraz szkolnictwa podstawowego i średniego w gminie,
- aktywna działalność klubów sportowych na terenie gminy,
- aktywna działalność organizacji pozarządowych na terenie gminy,
- regularna organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych,
- efektywna współpraca instytucji oświatowych, kulturalnych oraz stowarzyszeń z instytucjami samorządu gminnego,
- aktywna działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołaczycach,
- wykwalifikowana kadra ośrodka pomocy społecznej i profesjonalne przygotowanie do pracy z osobami wymagającymi wsparcia,
- stopniowy spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej,
- stopniowy spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, ubóstwa i niepełnosprawności,
- zapewnienie posiłków dzieciom z terenu gminy (realizacja Programu „Posiłek w szkole i w domu”),
- udzielanie nieodpłatnej pomocy żywnościowej osobom i rodzinom potrzebującym (Realizacja Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa na lata 2014-2020),
- zapewnianie potrzebnego wsparcia rodzinom dzięki efektywnej pracy asystenta rodziny,
- funkcjonowanie Domu Pomocy Społecznej w gminie,
- funkcjonowanie rodzin zastępczych w gminie,
- działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego i Policji w celu przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom,
- relatywnie wysoka świadomość na temat specyfiki przemocy wśród dorosłych mieszkańców gminy,
- relatywnie niska popularność alkoholu, papierosów oraz narkotyków i dopalaczy wśród dzieci i młodzieży w gminie,
- przejawianie właściwych postaw i przekonań wobec używania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież w gminie.

SLABE STRONY (Weaknesses) są to czynniki wewnętrzne negatywne będące konsekwencją problemów społecznych i ograniczeń zasobów w gminie. Zadaniem gminy jest dążenie do ich wyeliminowania.

- ujemny przyrost naturalny,

- wzrost liczby osób pozostających bez pracy oraz problem występowania długotrwałego bezrobocia w gminie,
- niedostateczny dostęp w gminie do opieki nad dziećmi do lat 3. - brak żłobka/klubu dziecięcego,
- brak dostępu w gminie do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży,
- brak mieszkań chronionych w gminie,
- brak miejsc pobytu dla ofiar przemocy w rodzinie,
- duża liczba rodzin i osób korzystających z pomocy ośrodka pomocy społecznej,
- duża liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- niedostateczny dostęp rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie do wsparcia terapeutycznego i rehabilitacyjnego oraz pomocy psychospołecznej i prawnej,
- niewystarczające działania profilaktyczne, informacyjne, edukacyjne i szkoleniowe wśród dzieci i młodzieży, rodziców oraz sprzedawców napojów alkoholowych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie,
- brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie,
- niska aktywność społeczna mieszkańców,
- zażywanie substancji psychoaktywnych przez część dorosłych mieszkańców gminy,
- niska świadomość mieszkańców na temat instytucji świadczących pomoc osobom uzależnionym oraz ofiarom przemocy w gminie,
- łatwy dostęp do wyrobów tytoniowych i napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież (w ich opinii),
- mało odpowiedzialna postawa sprzedawców napojów alkoholowych wobec sprzedaży alkoholu i tytoniu nieletnim,
- występowanie zjawiska przemocy i agresji w środowisku szkolnym,
- problem uzależnienia od Internetu i nowych technologii, a także występowanie zjawiska cyberprzemocy zarówno wśród dorosłych, jak i dzieci oraz młodzieży w gminie.

SZANSE (Opportunities) - są to wszelkie istniejące lub przewidywane czynniki i zjawiska zachodzące w otoczeniu gminy, które odpowiednio wykorzystane mogą stać się impulsem do jej rozwoju oraz pomogą osłabić wpływ ewentualnych pojawiających się zagrożeń.

- wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów i zagrożeń społecznych,
- rozwój oferty sportowej i kulturalnej dla mieszkańców,
- rozwój i modernizacja bazy oświatowej,
- promocja gminy, działania wspierające wzrost przedsiębiorczości mieszkańców,
- zwiększenie dostępności oferty spędzania czasu wolnego, w tym oferty zajęć dydaktyczno-wychowawczych i pozalekcyjnych,

- kształtowanie u dzieci i młodzieży pozytywnych wzorców zachowań, pożądanych umiejętności i kompetencji,
- rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą,
- działalność mieszkańców w stowarzyszeniach,
- dostępność szkoleń i możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych dla kadry gminnego ośrodka pomocy społecznej,
- możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych.

ZAGROŻENIA (Threats) są to zewnętrzne negatywne czynniki i zjawiska zachodzące w otoczeniu gminy, które stanowią lub mogą stanowić barierę w jej funkcjonowaniu i rozwoju oraz utrudniać rozwiązywanie problemów społecznych.

- rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne związane ze starzeniem się społeczeństwa i wzrostem liczby osób wymagających opieki,
- przeciążenie pracowników opieki społecznej zbyt dużą liczbą zadań, zagrożenie wypaleniem zawodowym,
- występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej,
- zagrożenia funkcjonowania rodziny w związku z problemami: uzależnień, bezrobocia, ubóstwa i przemocy,
- niekorzystne wzorce zachowań (agresja, przemoc, uzależnienia) płynące z nowoczesnych mediów,
- wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień,
- występowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- występowanie przemocy rówieśniczej w szkołach,
- występowanie zjawiska cyberprzemocy,
- narastanie negatywnych zjawisk i patologii społecznych,
- ograniczenia prawne i brak stabilności przepisów oraz trudności w ich interpretacji,
- kryzys gospodarczy w Polsce i na świecie.

ROZDZIAŁ III

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W

GMINIE KOŁACZYCE NA LATA 2021-2026

3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Kołaczyce jest wyznaczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania określonych problemów

społecznych oraz poprawa sytuacji mieszkańców.

Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Kołaczyce pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2021 – 2026, co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań.

W Strategii wyróżniono:

- misję gminy stanowiącą cel nadrzędny przy planowaniu działań rozwojowych w gminie;
- cele strategiczne identyfikujące najważniejsze obszary, których wsparcie jest niezbędne dla rozwiązywania problemów społecznych w gminie;
- cele operacyjne, które są doprecyzowaniem i uszczegółowieniem dla celów strategicznych i zawierają propozycje kierunków działań niezbędnych do osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych.

Misją samorządu gminy Kołaczyce w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2026 jest

Podnoszenie jakości życia i bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy poprzez stwarzanie im możliwości rozwoju, przeciwdziałanie patologiom społecznym i marginalizacji społecznej oraz podejmowanie działań na rzecz integracji społeczności lokalnej.

Na podstawie dostępnych danych sformułowano prognozę rozwoju sytuacji społecznej w gminie Kołaczyce. W układzie celów strategicznych przedstawia się ona następująco:

I. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz integracja społeczna i zawodowa mieszkańców.

Prognozuje się:

- utrzymywanie się potrzeby udzielania pomocy osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej,
- wzrastające potrzeby w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych wśród osób starszych,
- utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych wśród osób z niepełnosprawnością i ich rodzin,

- utrzymywanie się potrzeb w zakresie pomocy socjalnej wśród osób przewlekle chorych oraz ich rodzin,
- występowanie izolacji i wykluczenia z życia społecznego osób starszych, przewlekle chorych i niepełnosprawnych,
- utrzymywanie się potrzeby niesienia pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy oraz osobom z wyuczoną bezradnością,
- potrzebę zapewnienia pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- utrzymywanie się zapotrzebowania na usługi edukacyjne dotyczące problemu przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy.

II. Wspieranie rodziny i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Prognozuje się:

- utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej w stosunku do rodzin,
- potrzebę dalszego wsparcia rodzin przez asystenta rodziny,
- potrzebę zapewnienia dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju,
- utrzymywanie się występowania zjawiska przemocy w rodzinie i potrzebę jego minimalizacji,
- potrzebę niesienia specjalistycznej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- potrzebę zwiększenia świadomości społecznej w zakresie występowania zjawiska przemocy i sposobów jej przeciwdziałania,
- brak integracji społecznej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu ubóstwa, bezradności opiekuńczo-wychowawczej, bezrobocia, uzależnień i przemocy.

III. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego gminy

Prognozuje się:

- utrzymywanie się średniej aktywności społecznej mieszkańców gminy,
- utrzymywanie się średniego poziomu integracji społecznej mieszkańców gminy.

Przedstawione powyżej prognozy pozwalają zdefiniować system działań, a zatem strategię, która powinna być zrealizowana, aby ograniczyć skutki zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym gminy.

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie gminy Kołaczyce poprzez realizację celów strategicznych i operacyjnych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społecznego w gminie oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Prognozuje się, że realizowane działania zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych.

Wdrożenie Strategii ma na celu:

- poprawę jakości życia starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorych mieszkańców gminy,
- zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób ubogich, bezrobotnych i uzależnionych,
- wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,
- zmniejszenie problemu uzależnień w gminie,
- zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie,
- integrację społeczną mieszkańców gminy.

Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

3.2. Realizacja strategii

3.2.1. Cele i kierunki działań

Wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Kołaczyce na lata 2021 - 2026 opierać będzie na realizacji trzech celów strategicznych:

I. CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz integracja społeczna i zawodowa mieszkańców.

I CEL OPERACYJNY: Zapewnienie odpowiedniej opieki i wsparcia dla osób starszych, niepełnosprawnych i dotkniętych długotrwałą chorobą oraz raz tworzenie warunków do ich aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych osobom starszym, niepełnosprawnym oraz dotkniętym długotrwałą chorobą,

- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej dla osób starszych, niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą, a także ich rodzinom i opiekunom,
- Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi, niepełnosprawnymi i dotkniętymi długotrwałą chorobą,
- Kierowanie osób starszych potrzebujących opieki do domów pomocy społecznej,
- Udzielanie wsparcia osobom spełniającym kryteria ustawowe do pobytu w mieszkaniach chronionych,
- Prowadzenie zintegrowanych działań instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób starszych, dotkniętych długotrwałą chorobą oraz osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi,
- Wspieranie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej osób starszych, niepełnosprawnych i dotkniętych długotrwałą chorobą, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów,
- Organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji,
- Propagowanie działań związanych z „dobrym starzeniem się” pozwalających na jak najdłuższe zachowanie sprawności, samodzielności i aktywności w życiu społecznym zawodowym,
- Wspieranie wolontariatu nakierowanego na niesienie pomocy osobom starszym, niepełnosprawnych i dotkniętym długotrwałą chorobą,
- Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych,
- Likwidacja barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych, utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym przy współpracy z innymi instytucjami.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba świadczonych usług opiekuńczych oraz liczba beneficjentów usług opiekuńczych,
- liczba osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorych objętych pomocą społeczną oraz rodzaj i liczba działań,
- liczba osób objętych pomocą socjalną oraz liczba i rodzaj podjętych działań,
- liczba dostępnych miejsc w domach pomocy społecznej,
- liczba osób starszych zamieszkałych w mieszkaniach chronionych,
- liczba podmiotów współpracujących,
- liczba podjętych wspólnych działań i inicjatyw oraz liczba osób objętych działaniami,

- liczba działań promujących aktywność kulturalną, fizyczną i rekreacyjną oraz liczba osób uczestniczących,
- liczba dostępnych form wsparcia oraz liczba osób z nich korzystających,
- liczba stworzonych nowych miejsc pracy dostępnych dla osób niepełnosprawnych,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych.

Jednostka realizująca: Gmina Kołaczyce – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PUP, PCPR, placówki ochrony zdrowia

Źródła finansowania: Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY: Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego osobom ubogim

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej oraz poradnictwa specjalistycznego dla osób i rodzin znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej,
- Opracowywanie corocznej oceny zasobów pomocy społecznej,
- Analizowanie przyczyn ubóstwa i minimalizowanie ich źródeł,
- Tworzenie i realizacja programów na rzecz pomocy i aktywizacji osób i rodzin zagrożonych ubóstwem,
- Realizowanie programów służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich (m.in. dożywianie w trakcie nauki w szkole, wyposażenie w artykuły szkolne, organizacja wypoczynku w czasie ferii letnich i zimowych),
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami na rzecz wspierania rodzin ubogich i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba osób i rodzin zagrożonych ubóstwem,
- liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa,
- liczba przeprowadzonych rozmów i porad socjalnych oraz liczba osób i rodzin korzystających z pomocy socjalnej,
- liczba kontraktów socjalnych,

- liczba opracowanych dokumentów dot. oceny zasobów społecznych gminy,
- liczba podjętych działań i zrealizowanych programów na rzecz osób ubogich,
- liczba rodzin i dzieci objętych programami,
- liczba dzieci z rodzin ubogich, które objęto dożywianiem w trakcie nauki w szkole i w domu,
- liczba dzieci z rodzin ubogich, którym zorganizowano wypoczynek w czasie ferii letnich i zimowych,
- liczba podmiotów współpracujących oraz liczba podjętych wspólnych działań i inicjatyw.

Jednostka realizująca: Gmina Kołaczyce – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, Policja, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe, Kościoł

Źródła finansowania: Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

III. CEL OPERACYJNY: Zapobieganie zjawisku bezrobocia oraz redukcja jego negatywnych skutków

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Udzielanie pomocy materialnej osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem,
- Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin poprzez zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych,
- Opracowywanie i realizowanie programów służących aktywizacji osób bezrobotnych,
- Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, stażach, organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego,
- Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w celu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych,
- Podejmowanie działań pobudzających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia,
- liczba zawartych kontraktów socjalnych,
- liczba zaktywizowanych beneficjentów pomocy społecznej,

- liczba programów skierowanych do osób bezrobotnych;
- liczba ofert pracy dla długotrwale bezrobotnych,
- liczba godzin poradnictwa zawodowego,
- liczba osób skierowanych do robót publicznych i prac interwencyjnych,
- liczba zorganizowanych szkoleń, staży i liczba osób uczestniczących,
- liczba opracowanych i zrealizowanych projektów oraz liczba ich beneficjentów,
- liczba podjętych działań oraz liczba beneficjentów.

Jednostka realizująca: Gmina Kołaczyce – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR

Źródła finansowania: Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

IV. CEL OPERACYJNY: Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Kołaczyce,
- Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin,
- Wspieranie działań mających na celu powstawanie i funkcjonowanie grup wsparcia i samopomocy,
- Upowszechnianie wśród mieszkańców wiedzy o uzależnieniach oraz promowanie zdrowego stylu życia;
- Prowadzenie działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży,
- Współpraca z innymi podmiotami w zakresie prowadzenia działań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych,
- Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych mających na celu ograniczenie dostępności do napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu ich sprzedaży osobom poniżej 18 roku życia.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba zrealizowanych Programów i liczba podjętych działań w ramach Programów,
- liczba grup wsparcia i samopomocy,
- liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu uzależnień,
- liczba osób, które skorzystały z pomocy terapeutycznej oraz liczba udzielonych porad,
- liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe,
- liczba i rodzaj przeprowadzonych działań profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób uczestniczących,
- liczba podmiotów współpracujących oraz liczba przeprowadzonych wspólnie działań,
- liczba i rodzaj przeprowadzonych działań edukacyjnych oraz liczba osób uczestniczących.

Jednostka realizująca: Gmina Kołaczyce – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, Policja, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe, Kościoł, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie rodziny i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

I CEL OPERACYJNY: Zbudowanie skutecznego systemu wspierania rodziny

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny,
- Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej poprzez dalszy rozwój poradnictwa specjalistycznego oraz prowadzenie pracy socjalnej,
- Udzielanie pomocy finansowej wynikającej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych,

- Wspieranie rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej poprzez pracę asystenta rodziny,
- Tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży,
- Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty sportowej i kulturalnej,
- Realizowanie programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży,
- Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną (organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, pikników rodzinnych, spektakli, wycieczek i innych),
- Systematyczna współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami,
- Efektywna współpraca pomocy społecznej, sądów, instytucji oświatowych, zakładów opieki zdrowotnej, Kościoła oraz z organizacji społecznych na rzecz dziecka i rodziny,
- Podejmowanie inicjatyw i nowych rozwiązań na rzecz ochrony dziecka w rodzinie.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba zrealizowanych Programów i liczba podjętych działań w ramach Programów,
- liczba udzielonych porad oraz liczba osób i rodzin objętych pomocą socjalną,
- liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- liczba osób i rodzin korzystających z pomocy finansowej,
- liczba przyznawanych świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych,
- liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny;
- liczba placówek wsparcia dziennego oraz liczba dzieci korzystających z zajęć w placówkach,
- liczba zorganizowanych wydarzeń sportowych i kulturalnych dla dzieci i młodzieży oraz liczba uczestników,
- liczba programów oraz liczba dzieci uczestniczących w programach,
- liczba wydarzeń i inicjatyw oraz liczba rodzin i dzieci uczestniczących w wydarzeniach,
- liczba jednostek współpracujących oraz liczba wspólnie podjętych działań,

- liczba podjętych działań oraz liczba osób i rodzin objętych działaniami.

Jednostka realizująca: Gmina Kołaczyce – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, Policja, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe, Kościół, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY: Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy,
- Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie,
- Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego,
- Rozpowszechnianie informacji o dostępnych formach pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie,
- Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem (np. poprzez organizację akcji lokalnych lub przyłączenie się do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie).
- Współpraca z innymi podmiotami działającymi na terenie gminy mająca w celu ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba zrealizowanych programów,
- liczba rodzin objętych pomocą i wsparciem,
- liczba interwencji w związku z przemocą,
- liczba podmiotów udzielających wsparcia,
- liczba udzielonych porad,
- liczba osób korzystających z terapii,

- liczba opracowanych i udostępnionych materiałów edukacyjno – informacyjnych,
- liczba podmiotów współpracujących oraz liczba podjętych wspólnie działań,
- liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy sprawcom i ofiarom przemocy w rodzinie,
- liczba założonych Niebieskich Kart,
- liczba zorganizowanych akcji/ kampani społecznych/ warsztatów/ konferencji oraz liczba uczestników podjętych działań.

Jednostka realizująca: Gmina Kołaczyce – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, Policja, placówki służby zdrowia, placówki oświatowe, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

III. CEL STRATEGICZNY: Rozwój społeczeństwa obywatelskiego gminy

I CEL OPERACYJNY: Integracja i aktywizacja społeczna mieszkańców gminy

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Podejmowanie działań mających na celu pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców oraz włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów (prowadzenie konsultacji społecznych, kampanii informacyjnych itp.),
- Promowanie i wspieranie rozwoju wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców,
- Integracja rodzin i przeciwdziałanie marginalizacji osób niepełnosprawnych, starszych, ubogich, dotkniętych przemocą i uzależnieniami (m.in. przez organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych),
- Kulturowanie tradycji i rozwijanie twórczości ludowej (działalność Kół Gospodyń Wiejskich, spotkania integracyjne seniorów),
- Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba i rodzaj podjętych działań,

- liczba osób uczestniczących w konsultacjach społecznych,
- liczba osób objętych kampaniami informacyjnymi,
- liczba podmiotów współpracujących oraz liczba wspólnie podjętych działań,
- liczba zorganizowanych imprez i wydarzeń oraz liczba osób uczestniczących,
- liczba działających lokalnych stowarzyszeń oraz liczba ich członków,
- liczba podjętych lokalnych inicjatyw społecznych,
- liczba mieszkańców angażująca się w wolontariat.

Jednostka realizująca: Gmina Kołaczyce – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy i Burmistrz Gminy jako organ wykonawczy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, placówki oświatowe, Kościół

Źródła finansowania: Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

3.2.2. Monitoring i ewaluacja

W celu stworzenia całościowego obrazu realizowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w gminie niezbędne jest tworzenie, przekazywanie i analizowanie corocznie poniższych sprawozdań:

- 1) Ocena zasobów pomocy społecznej,
- 2) Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołaczycach,
- 3) Sprawozdanie z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 4) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Kołaczyce,
- 5) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy dla gminy Kołaczyce,
- 6) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w gminie Kołaczyce,
- 7) Sprawozdanie ze współpracy gminy Kołaczyce z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

W latach obowiązywania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do końca kwietnia każdego roku za rok poprzedzający każda jednostka, która współuczestniczy (jest odpowiedzialna lub jest partnerem) w realizacji celów sporządzi sprawozdanie z realizacji wyżej wymienionych programów i projektów dotyczących problemów społecznych oraz osiągniętych rezultatów. Sprawozdania przekazywane będą do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kołaczycach, jako do jednostki koordynującej, który po analizie przygotuje i przedstawi raport z realizacji Strategii Radzie Gminy. Sprawozdania ze stopnia realizacji poszczególnych programów i projektów służyć będą bieżącemu monitoringowi realizacji Strategii oraz będą pomocne przy przeprowadzaniu ewaluacji Strategii, a także ewentualnej aktualizacji jej celów i kierunków działań

Corocznie sporządzany będzie skrócony raport z realizacji Strategii. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb,

podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej Strategii.

Wskazane jest, aby ewaluacja końcowa została przeprowadzona w ostatnim roku realizacji Strategii, a jej wyniki stanowiły podstawę do jej aktualizacji na kolejne lata.

Ewaluacja ilościowa przeprowadzana będzie na podstawie analizy danych liczbowych pochodzących ze sprawozdań podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Analiza ta określi poziom realizacji poszczególnych zadań.

W celu oceny stopnia wdrożenia działań zostaną wykorzystane także wskaźniki monitoringowe dotyczące każdego założonego celu operacyjnego. Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania Strategii, może zostać zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji celów strategicznych.

Ewaluacja jakościowa polegała będzie na ocenie:

- efektywności wdrażania Strategii - czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe zaangażowane w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów?,
- skuteczności - czy kierunki działań i realizowane w ich ramach zadania w zamierzony sposób prowadzą do osiągnięcia celów? Czy realizowane działania w sposób optymalny realizują cele Strategii?,
- trafności - czy realizowane cele i kierunki działań Strategii są odpowiedzią na aktualne potrzeby mieszkańców gminy?

Analiza jakościowa pozwoli na ocenę skuteczności strategii w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur oraz ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym finansowych.

Źródłem danych, które posłużą do ewaluacji mogą być dane statystyczne, sprawozdania z monitoringu, dane z badań społeczności lokalnej i inne.

3.2.3. Źródła finansowania

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację Strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania.

Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Kołaczyce na lata 2021- 2026 będą: budżet gminy oraz środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji. Każdy podmiot z terenu gminy będący realizatorem zadań w ramach Strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji.

Ramy finansowe realizacji Strategii są uzależnione od możliwości finansowych gminy oraz wielu zmiennych, jak np. aktualna sytuacja społeczna i gospodarcza, kondycja finansów publicznych, zmiany na rynku pracy, zmiany w programie „Rodzina 500+”, zmiany w zakresie dostępu do określonych świadczeń itp.

Planowane wydatki definiowane będą corocznie w uchwale budżetowej. Jedną z podstaw do ich określenia będzie ocena zasobów pomocy społecznej.